

**Sammanträde torsdag 17 november
2011 klockan 18.30 - 22.10
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning, Slakthusplan 4**

Ledamöter

Anders Hellström (M) ordf
Rosa Lundmark (V) vice ordf.
Gustav Johansson (M)
Annika Davidsson (M)
Erika Wing (M)
Kristiina Katajikko (M)
Lena Kling (FP)
Magnus Dannqvist (S)
Åsa Öckerman (MP)

Ersättare

Björn Wredberg (M)
Joakim Gräns (M)
Peter Backlund (FP)
Sarah Johansson (MP)
Lars Sterneby (V)

Tjänstgörande ersättare

Boris Kalanovic (M)
Parvin Araghi (S)
Arne Ahlström (S)
Love Edenborg (MP)

Tjänstemän

Leif Sjöholm, stadsdelsdirektör, Lena Holmdahl, Kristina Goldring, Leif Kananen, Vlasta Marcikic, Elisabeth Richter Hagert, avdelningschefer

Personalföreträdare

Bo Samuelsson TCO, Yvonne Enehall, Kommunal

Sekreterare

Inga-Karin Mellberg

Ordförande

Anders Hellström (M)

Vice ordförande

Rosa Lundmark (V)

§§ 1 - 31 sluten del §§ 26-31

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 1
Val av justerare och dag för justering

Ordföranden Anders Hellström och vice ordföranden Rosa Lundmark utsågs att justera dagens protokoll. Ordföranden meddelade att justering sker onsdag den 23 november.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 2
Godkännande av dagordning

Den utsända dagordningen godkändes.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 3
Anmälan av föregående protokoll

Protokoll från nämndens sammanträde den 20 oktober anmäldes
justerat den 27 oktober 2011.

Protokollet läggs till handlingarna.

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 4

Synpunkter och önskemål om Dalen – svar på medborgarförslag

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande återopas som svar på medborgarförslag från lokala Hyresgästföreningen Rönnbärgsgården och My Bodell m.fl.

2. Nämnden anför därutöver

”Behovet av dialog och samverkan mellan politiska beslutsfattare och medborgare är mycket viktig. Från alliansens sida vill vi betona inte bara dialogen utan även vårt fokus på tryggt och snyggt i våra stadsdelar. Detta har alltid varit ett prioriterat område inom vårt arbete inom ramen för stadsdelens ansvarsområden. M a a att diskussionen i denna fråga även berör andra kommunala förvaltningar och statliga myndigheter kommer vi i förslag till Verksamhetsplan 2012 i vår stadsdelsnämnd att föreslå att ett områdesmöte genomförs under vt 2012 i Dalen där vi även bjuder in andra offentliga företrädare som kan vara relevanta för just detta område.”

Ärendet

Stadsdelsnämnden har fått två medborgarförslag med synpunkter och önskemål om förbättringar i Dalen dels från lokala Hyresgästföreningen Rönnbärgsgården dels från My Bodell m.fl. I förslagen berörs problem med otillåten biltrafik samt mängden grovsopor efter lägenhetsrenoveringar i området m.m.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober 2011.

Dnr 1.2.4.-501/2011

Beslutsgång

Ordföranden ställde först fråga om återremiss mot beslut idag och fann att nämnden beslutat avgöra ärendet idag.

Därefter fråga om bifall eller avslag på övriga framställda förslag till beslut och fann att nämnden beslutat enligt beslut från (m), (fp).

(mp) deltar ej i denna del

Justerare

Utdragsbestyrkande

Yrkanden

Ordföranden Anders Hellström m.fl. (m), ledamoten Lena Kling (fp) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist m.fl. (s), yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Ledamoten Åsa Öckerman m.fl. (mp) yrkar bifall till eget förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist, tjänstgörande ersättarna Parvin Araghi, Arne Ahlström alla (s), reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

”1.Nämnden beslutar att sammankalla till ett öppet möte i Dalen med alla verksamma aktörer för att gemensamt diskutera fram lösningar på problemen.

2.Förvaltningen får i uppdrag att kontakta Nytorpsskolan om gemensamt projekt.

3. Dessutom vill vi framföra följande

Vi välkomnar att de boende har skrivit konstruktiva medborgarförslag. Att Dalen förfaller förs fram i förslagen.

Planteringar växer igen, gräsmattor missköts, sopor och skräp brer ut sig. Bilar kör i allén och stoppgrindar står öppna helt i strid mot reglerna. Det finns också mycket stora sociala problem. Droger säljs öppet. Överfall skapar otrygghet. Många barn, 12-15 procent, uteblir från lektionerna i Nytorpsskolan där de är inskrivna.

Vi vill att förvaltningen får i uppdrag att samordna de olika intressenterna, till exempel; representanter för de boende, skolan, polisen, arbetsförmedlingen och socialtjänsten, som tillsammans formar en trovärdig nystart för Dalen. Mötet bör utgå från de problem och förslag till lösningar som tas upp i medborgarförslaget. Förslaget om en gemensam förvaltning av gångvägar/brandgator är viktigt, och bör snarast utredas. Socialtjänsten och Nytorpsskolan bör snarast starta ett projekt som leder till att alla skolans elever går på lektionerna. Vi utgår från att staden skjuter till pengar för detta. ”

Reservation

Ledamoten Åsa Öckerman, tjänstgörande ersättaren Love Edenborg båda (mp) reserverade sig till förmån för yrkande om återremiss;

”1. Att återremittera ärendet

2. Att därutöver anföra följande:

Förvaltningen bör se över möjligheterna att kalla till möte där aktuella aktörer närvarar, innan svar lämnas på medborgarförslaget.

Miljöpartiet vill att förvaltningen strukturerar samarbete mellan stadsdelen och polis. Det bör finnas regelbundna samverkansträffar som redovisas i syfte för tydlighet, transparens och möjlighet till uppföljning.

Förvaltningen bör även se över aktiviteter för ungdomar under vintertid, t ex vinterferiearbeten så som snöskottning.”

Justerare

Utdragsbestyrkande

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 5 Månadsrapport per den 30 oktober 2011

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut

Nämnden godkänner föreliggande rapport

Ärendet

Förvaltningen redovisar en prognos per den 31 oktober som visar en budget i balans. Underskott beräknas inom individ- och familj- och familjeomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt inom ekonomiskt bistånd. Överskott redovisas inom administration, förskola, fritid och äldreomsorg.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 8 november 2011.

Dnr 1.2.1.-060/2011

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist m.fl. (s)

”Månadsrapporten visar som tidigare att flera anslag är otillräckliga. Det strukturella underskottet om 18,4 mnkr balanseras av överskott om nästan 14 mnkr i förskola, fritid och kultur samt 8 mnkr i äldreomsorg, administration och övrig verksamhet. Totalt sett redovisar nämnden för första gången ett överskott efter en trend av nollresultat de tidigare månaderna under året.

Bufferten inom äldreomsorgen för att täcka underskott inom övriga verksamheter är borta. Nu beräknas underskott efter resultatöverföring. Tre av elva resultatenheter beräknar underskott. Alla pengar som är tilldelade äldreomsorgen och mer därtill behövs för att hålla kontinuitet i personalbemanningen.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Ett extra anslag om 2,3 mnkr för underskott inom ekonomiskt bistånd har tilldelats nämnden, men det täcker långt ifrån underskottet om 8 mnkr. Detta betyder att förskola, fritid och kultur får bidra med sina överskott till att täcka försörjningsstödet och dessutom även bidra till att täcka ett underskott om 5,9 mnkr inom stöd och service till personer med funktionsnedsättningar.

Det är inte rimligt att verksamhet som delvis regleras av en rättighetslagstiftning ska behöva betalas med resurser avsedda för andra verksamheter. Den sociala barnvården är också starkt reglerat när det gäller placeringar. Att vårdbudgeten för barn och unga nu är intecknad till 109 procent bekräftar att anslaget är för snålt.

Nämnden bör därför uttala att de nästan 14 mnkr som är tänkta för barn och unga ska gå till förskola, fritid och kultur och inte täcka svarta hål i budgeten. Alla resurser som vi får för barn och unga behövs i arbetet för goda uppväxtvillkor i hela området.”

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 6 Flytt av öppna förskolan i Stureby - inriktnings- och genomförandeärende

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut

1. Förvaltningen får i uppdrag att flytta öppna förskolan i Stureby från Nykvarnsvägen 10 A till Tussmötevägen 171.
2. Förvaltningen får i uppdrag att integrera allmän förskola med ordinarie förskoleverksamhet.

Ärendet

Stadsdelen är i behov av fler förskoleplatser inför år 2012 för att klara förskolegarantin. I området Enskede är svårigheter att hitta lämpliga lokaler för att starta ny förskoleverksamhet. Genom att integrera allmän förskola i all ordinarie förskoleverksamhet, vilket den nya skolagen som antogs i juli 2011 föreskriver, frigörs 14-15 platser i ett redan attraktivt område med behov av nya platser. Nykvarnsvägen 10 A har goda förutsättningar att fungera mycket bra som förskola, då närheten finns till moderförskolan Blå Kullen. Huset är från början byggt som förskola och har en inhägnad förskolegård. I syfte att öka tillgängligheten till öppna förskolan i Stureby samt frigöra yta på Nykvarnsvägen 10A för förskoleverksamhet och allmänna förskolan, föreslår förvaltningen att öppna förskolans verksamhet flyttas till Tussmötevägen 171.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 24 oktober 2011.

Dnr 400-2011-2.6.

Beslutsgång

Ordföranden ställde framställda förslag mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Yrkanden

Justerare

Utdragsbestyrkande

Ordföranden Anders Hellström m.fl. (m), ledamoten Lena Kling (fp) yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist m.fl. (s) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist, tjänstgörande ersättarna Parvin Araghi, Arne Ahlström alla (s) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

”1. I huvudsak godkänna förvaltningens förslag till beslut.

2. Kommunfullmäktiges mål om barngruppernas storlek ska hållas.

3. Därutöver vill vi framföra följande.

Vi stödjer förslaget att flytta öppna förskolan för att öka tillgängligheten och att integrera allmänna förskolan med Blå Kullen och därigenom kunna skapa en 4-5-årsgrupp. Dessutom ökar förslaget antalet platser i förskolan med cirka 14-15 platser vilket är mycket välkommet.

Antal barn i 4-5-årsgruppen kommer våren 2012 att vara 22 under de 3 timmar som allmänna förskolans 4- och 5-åringar går där, vilket är fyra barn fler än kommunfullmäktiges mål om max 18 barn.

Skolborgarrådet har med skärpa påtalat att detta är vad som gäller.

Redan 18 barn är ett högt tal både för barnen och för personalen. Vad vi förstår är detta en följd av att allmänna förskolans 4- och 5-åringar enligt föräldrarnas önskemål får gå kvar i samma lokaler som de tidigare har gått i.

Självfallet ska en förändring av verksamheten göras så att det blir så bra som möjligt för barnen och föräldrarna. Förvaltningen har varit tillmötesgående och är flexibel när det gäller hur integreringen av allmänna förskolan ska genomföras. Vi menar dock att kommunfullmäktiges mål om barngruppernas storlek ska hållas. Det är förvaltningens sak att lösa det praktiskt.”

§ 7**Verksamhetsuppföljning inom äldreomsorgen - Årsta vård- och omsorgsboende, Skedviken, Enskede Nya servicehus, Stureby- vård och omsorgsboende, Tussmötegården, Enskededalens servicehus och Skogsglantan****Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut**

1. Rapporten godkänns
2. Nämnden anför därutöver

”För oss i Alliansen är uppföljning av verksamheterna inom t ex äldreomsorgen ett viktigt redskap för att veta var insatser behöver göras för att förbättra kvaliteten. Vi har vid tidigare tillfällen påtalat att dokumentationen behöver förbättras och särskilda insatser har gjorts. Vid de verksamhetsuppföljningar som nu gjorts inom äldreomsorgen, konstaterar vi att dokumentationen har förbättrats och därmed också kvaliteten inom äldreomsorgen. Det ser förstås olika ut inom olika enheter och det finns också förbättringsområden inom olika områden, men samtliga granskade enheter är på rätt väg och arbetar noga med de påpekanden som förvaltningen gjort.

Vi är positiva till att regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att göra en studie av kvaliteten inom privat och offentlig sektor samt en utredning vägledning för upphandling, förfrågningsunderlag, avtal och rutiner för uppföljning. Och på samma sätt är det nu också viktigt att framhäva de kraftfulla åtgärder stadens styrande allians nu genomför inom området. Vi välkomnar en översyn av riktlinjerna inför central upphandlingar samtidigt som inrättandet av en central enhet för inspektion och upphandling. Det viktigaste är trots allt att vi kan garantera våra medborgare en trygg och säker äldreomsorg.”

Ärendet

Verksamhetsuppföljningar har genomförts vid Årsta vård- och omsorgsboende, Skedviken, Enskede Nya servicehus, Stureby- vård och omsorgsboende, Tussmötegården, Enskededalens servicehus och Skogsglantan. Förvaltningen har vid samtliga enheter noterat avvikelser som till exempel bristande dokumentation, dagliga

Justerare

Utdragsbestyrkande

aktiviteter eller personalutbildning om basala hygienrutiner. För de verksamheter som drivs i privat regi har Äldreförvaltningen huvudansvar och nämnden kan inte besluta om åtgärder.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 24 oktober 2011.

Dnr 626-2011-1.2.1.

Beslutsgång

Ordföranden ställde framställda förslag mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förslag från (m), (fp)

Yrkanden

Ordföranden Anders Hellström m.fl. (m), ledamoten Lena Kling (fp) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamöterna Magnus Dannqvist m.fl.(s), Åsa Öckerman m.fl.(mp) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist, tjänstgörande ersättarna Parvin Araghi, Arne Ahlström alla (s), ledamoten Åsa Öckerman och tjänstgörande ersättaren Love Edenborg båda (mp) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

”1. Delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.

2. Förvaltningen får i uppdrag att göra ytterligare en uppföljning för att säkra att avvikelser som uppges vara åtgärdade också är det i praktiken.

3.Förvaltningen får i uppdrag att säkra att bristerna när det gäller utbildning i basala hygienrutiner och riskbedömningar ska vara åtgärdade före årets slut.

4.Förvaltningen får i uppdrag att återkomma med förslag till ett slutligt datum när bristerna i dokumentation ska vara helt åtgärdade.

5.Därutöver vill vi framföra följanden

Vad gäller förslag till beslut med anledning av uppföljning av intraprenadavtal och anbud respektive entreprenadavtal och anbud för vård- och omsorgsboenden respektive servicehus hänvisar vi till de särskilda ärendena som behandlar avtals- och anbudsuppföljningen.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Inledningsvis vill vi hänvisa till att enligt rapporten återstår en hel del avvikelser att åtgärda samtidigt som andra avvikelser uppges vara åtgärdade enligt respektive enhetschefer. De återstående avvikelserna kommer att följas upp först i samband med 2012 års verksamhetsuppföljning, vilket vi anser vara otillräckligt. Exempelvis borde följande brister åtgärdas redan i år: att inte all personal har utbildning i basala hygienrutiner och att riskbedömningar för fall, undernäring och trycksår inte finns för alla boende.

När det gäller de återkommande bristerna i dokumentation krävs enligt förvaltningen ett långsiktigt utvecklingsarbete såväl inom kommunalt som privat drivna enheter. Vi menar att även för strukturella brister av detta slag måste ett slutligt datum sättas upp, som inte ska kunna skjutas fram ytterligare en eller flera gånger vid kommande verksamhetsuppföljningar.

Vi har också reagerat på att förvaltningen nöjer sig med enhetschefernas försäkran om att avvikelser är åtgärdade istället för att vid ett uppföljande besök kontrollera uppfyllelsen. Genom medias rapportering om Carema har det blivit tydligt att kommunerna måste skärpa sina uppföljningsmetoder, om brister i omsorgen ska upptäckas i tid så att äldre inte far illa.

Enligt information från förvaltningen är det inte genomförbart resursmässigt att följa upp mer detaljerat än idag. En ökad ambitionsnivå skulle innebära två uppföljningar per enhet. Vi menar att det självklart måste göras ett eller flera extra besök ifall det skulle krävas för att säkra att alla avvikelser är åtgärdade. Ekonomin får aldrig hindra en god äldreomsorg.”

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 8
Uppföljning av entreprenadavtal och anbud
Enskededalens servicehus och Skogsgläntans vård- och omsorgsboende

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut

Rapporten godkänns

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen har följt upp entreprenadavtal och anbud för Enskededalens servicehus och Skogsgläntans vård- och omsorgsboende. Verksamheten drivs på entreprenad av Äldreliv i Stockholm AB sedan 2009-10-01. Förvaltningen bedömer att verksamheten utifrån ställda krav i upphandling samt egna åtaganden utvecklats men att det dock kvarstår vissa delar gällande bland annat dokumentation som behöver åtgärdas för att avtalet och åtagande i anbudet ska uppfyllas helt.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 26 oktober 2011.

Dnr 346-2011-1.2.1.

Beslutsgång

Ordföranden ställde framställda förslag mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Yrkanden

Ordföranden Anders Hellström m.fl.(m), ledamoten Lena Kling (fp) yrkade bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist m.fl. (s), ledamoten Åsa Öckerman m.fl.(mp) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist, tjänstgörande ersättarna Parvin Araghi, Arne Ahlström alla (s), ledamoten Åsa Öckerman och tjänstgörande ersättaren Love Edenberg båda (mp) reserverade sig mot beslutet till förmån för det

egna förslaget;

”1. Delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.

2. Förvaltningen får i uppdrag att göra ytterligare en uppföljning för att säkra att avvikelser som uppges vara åtgärdade också är det i praktiken.

3. Förvaltningen får i uppdrag att säkra att bristerna som kvarstått från 2010 ska vara åtgärdade före årets slut.

4. Förvaltningen får återkomma med ett ärende till nämnden om förtida hävning av avtalet med hänvisning till fel som pågått i mer än 10 veckor i det fall dessa ej redovisas åtgärdade senast 2011-12-31.5.

5. Därutöver vill vi framföra följande

Enligt rapporten återstår tre avvikelser att åtgärda samtidigt som en avvikelse uppges vara åtgärdad enligt biträdande enhetschef/mas. De återstående avvikelserna kommer att följas upp först i samband med 2012 års avtals- och anbudsuppföljning, vilket vi anser vara otillräckligt.

Det har dessutom kommit till vår kännedom att äldreförvaltningen gjort en screening av mat och måltidssituationen vid Poppelgården, som hör till Skogsglantan, och att det framkommit stark kritik mot framförallt bemötandet. Vi anser att även denna uppföljning måste ingå i underlaget för att bedöma uppfyllelsen av entreprenadavtalet och anbudet.

När det gäller de återkommande bristerna i dokumentation krävs enligt förvaltningen ett långsiktigt utvecklingsarbete såväl inom kommunalt som privat drivna enheter. Vi menar att även för strukturella brister av detta slag måste ett slutligt datum sättas upp, som inte ska kunna skjutas fram ytterligare en eller flera gånger vid kommande uppföljningar. I årets uppföljning vilken genomfördes 2011-05-16 kvarstod tre avvikelser som noterades hösten 2010 och två kvarstår fortfarande och ska inte följas upp förrän 2012. Det står därmed helt klart att felet i dokumentationen pågått mer än 10 veckor, vilket är gränsen för att kunna göra en förtida hävning.

Vi har också reagerat på att förvaltningen nöjer sig med enhetschefernas eller motsvarandes försäkran om att avvikelser är åtgärdade istället för att vid ett uppföljande besök kontrollera uppfyllelsen. Genom medias rapportering om Carema har det blivit tydligt att kommunerna måste skärpa sina uppföljningsmetoder, om

Justerare

Utdragsbestyrkande

brister i omsorgen ska upptäckas i tid så att äldre inte far illa. Enligt information från förvaltningen är det inte genomförbart resursmässigt att följa upp mer detaljerat än idag. En ökad ambitionsnivå skulle innebära två uppföljningar per enhet. Vi menar att det självklart måste göras ett eller flera extra besök ifall det skulle krävas för att säkra att alla avvikelser är åtgärdade. Ekonomin får aldrig hindra en god äldreomsorg.”

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 9

Uppföljning av intraprenadavtal och anbud för Stureby vård- och omsorgsboende inklusive Tussmötegården

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut

Rapporten godkänns

Ärendet

Stureby vård- och omsorgsboende drivs på intraprenad av stadsdelsförvaltningen sedan 2009-11-01. Verksamhetsuppföljning av avtal samt egna åtaganden enligt anbud har skett. Förvaltningen bedömer att intraprenaden sedan övertagandet utvecklat verksamheten utifrån ställda krav i upphandlingen samt egna åtaganden. De avvikelser som kvarstår vid denna verksamhetsuppföljning kommer förvaltningen att följa upp genom besök på enheten.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 26 oktober 2011.

Dnr 242-2011-1.2.1.

Beslutsgång

Ordföranden ställde framställda förslag mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Yrkanden

Ordföranden Anders Hellström m.fl.(m), ledamoten Lena Kling (fp) yrkade bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist m.fl. (s), ledamoten Åsa Öckerman m.fl.(mp) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist, tjänstgörande ersättarna Parvin Araghi, Arne Ahlström alla (s), ledamoten Åsa Öckerman och tjänstgörande ersättaren Love Edenberg båda (mp) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

Justerare

Utdragsbestyrkande

- ”1. Delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. Förvaltningen får i uppdrag att göra ytterligare en uppföljning för att säkra att avvikelser som uppges vara åtgärdade också är det i praktiken.
3. Förvaltningen får i uppdrag att säkra att bristerna som kvarstått från 2010 ska vara åtgärdade före årets slut.
4. Förvaltningen får återkomma med ett ärende till nämnden om förtida hävning av avtalet med hänvisning till fel som pågått i mer än 10 veckor om bristerna enligt granskningen inte är åtgärdade senast 2011-12-31.
5. Därutöver vill vi framföra följanden

Enligt rapporten återstår sex avvikelser att åtgärda samtidigt som en avvikelse uppges vara åtgärdad enligt enhetschefen. De återstående avvikelserna kommer att följas upp först i samband med 2012 års avtals- och anbudsuppföljning, vilket vi anser vara otillräckligt.

När det gäller de återkommande bristerna i dokumentation krävs enligt förvaltningen ett långsiktigt utvecklingsarbete såväl inom kommunalt som privat drivna enheter. Vi menar att även för strukturella brister av detta slag måste ett slutligt datum sättas upp, som inte ska kunna skjutas fram ytterligare en eller flera gånger vid kommande uppföljningar. I årets uppföljning kvarstod tre avvikelser som noterades hösten 2010 och två kvarstår helt och en delvis fortfarande och ska inte följas upp förrän 2012.

Vi har också reagerat på att förvaltningen nöjer sig med enhetschefernas försäkran om att avvikelser är åtgärdade istället för att vid ett uppföljande besök kontrollera uppfyllelsen.

Uppföljningen genomfördes 2011-04-26 och ett flertal restposter från föregående års granskning kvarstod vid tillfället. Det är inte acceptabelt med så allvarliga brister som uppföljningen visar oavsett det är en entreprenad eller intraprenad. Det är viktigt att samma krav och villkor ska ställas oberoende av utförare.

Enheter inom samma juridiska person (till exempel Stockholms stad) kan inte teckna avtal med varandra och därmed inte heller stämma varandra i domstol. Enligt stadens anvisningar för egenregianbud kan en nämnd inte ändra ekonomiska eller andra förutsättningar för intraprenaden så länge överenskommelsen gäller. Om det är så att

Justerare

Utdragsbestyrkande

nuvarande riktlinjer hindrar en eventuell hävning får nämnden skriva till stadshuset och begära en ändring.

Genom medias rapportering om Carema har det blivit tydligt att kommunerna måste skärpa sina uppföljningsmetoder, om brister i omsorgen ska upptäckas i tid så att äldre inte far illa. Enligt information från förvaltningen är det inte genomförbart resursmässigt att följa upp mer detaljerat än idag. En ökad ambitionsnivå skulle innebära två uppföljningar per enhet. Vi menar att det självklart måste göras ett eller flera extra besök med mer djupgående uppföljningar ifall det skulle krävas för att säkra att alla avvikelser är åtgärdade. Ekonomin får aldrig hindra en god äldreomsorg.”

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 10

Uppföljning av entreprenadavtal och anbud Enskede Nya servicehus

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut

Rapporten godkänns

Ärendet

Enskede Nya servicehus drivs på entreprenad av Carema Care AB sedan 2008-10-01. Avtalet är förlängt till och med 2013-09-30. Förvaltningen har gjort en avtals- och anbudsuppföljning. Verksamheten har sedan förra uppföljningen vidtagit åtgärder för att avtalet och åtagandena ska uppfyllas helt. Arbetet med det som återstår pågår enligt tidigare inlämnad handlingsplan.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 26 oktober 2011.

Dnr 241-2011-1.2.1.

Beslutsgång

Ordföranden ställde framställda förslag till beslut mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Yrkanden

Ordföranden Anders Hellström m.fl. (m), ledamoten Lena Kling (fp) yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist m.fl. (s) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Ledamoten Åsa Öckerman m.fl. (mp) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist, tjänstgörande ersättarna Parvin Araghi, Arne Ahlström alla (s) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

”1. Delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.

2. Förvaltningen får återkomma med ett ärende till nämnden om förtida hävning av avtalet med hänvisning till fel som pågått i mer än 10 veckor.

3. Förvaltningen får återkomma med en plan för snabbt övertagande av

verksamheten i egen regi

4. Därutöver vill vi framföra följande

Förutom de uppgifter som framkommer i uppföljningen har media rapporterat om en boende med liggsår som dog nyligen efter ett par månaders boende på servicehuset. Anhöriga har anmält ärendet till Socialstyrelsen. Caremas medicinskt ansvariga sjuksköterska har gjort ett tillsynsbesök den 10 november. Vi har tagit del av rapporten igår, men har kvarstående frågor. Vi utgår från att nämnden får svar på sina frågor innan beslut ska fattas i detta ärende.

Enligt förvaltningens uppföljning återstår en avvikelse att åtgärda samtidigt som två avvikelser uppges vara åtgärdade enligt enhetschefen. Återstående avvikelse, att journaler för boende inskrivna i hemsjukvården som innehåller den lagstadgade journalföringen idag finns endast delvis, kommer att följas upp i samband med 2012 års verksamhetsuppföljning. Detta är inte acceptabelt mot bakgrund av uppgifterna om fallet som anmälts till Socialstyrelsen.

För ett år sedan då nuvarande avtal förlängdes mot oppositionens vilja hade inte verksamheten skötts lika bra som under tidigare avtalsperioder. Då fanns också kvarstående brister i att säkra hälso- och sjukvårdens journalföring för de allra sjukaste äldre samt rutiner kring nutrition och riskbedömningar avseende fall, trycksår och undernäring m.m.

När det gäller de återkommande bristerna i dokumentation krävs enligt förvaltningen ett långsiktigt utvecklingsarbete såväl inom kommunalt som privat drivna enheter. Vi menar att även för strukturella brister av detta slag måste ett slutligt datum sättas upp, som inte ska kunna skjutas fram ytterligare en eller flera gånger vid kommande uppföljningar. I årets uppföljning kvarstod tre avvikelser om dokumentation som noterades hösten 2010 och en kvarstår fortfarande. Det står därmed helt klart att felen i dokumentationen pågått mer än 10 veckor, vilket är gränsen för att kunna göra en förtida hävning.

Det finns flera skäl att ifrågasätta hur dokumentationen har fungerat på servicehuset. Att inte all HSL-personal har följt de riktlinjer som gäller för dokumentation enligt HSL ser vi som allvarligt. Ingen Lex Maria-anmälan har gjorts av fallet med den avlidna boende, vilket nämnden behöver få en förklaring till, eftersom det enligt nämnden är ett brott mot gällande regelverk. Vi reagerat också på att förvaltningen nöjer sig med enhetschefernas försäkran om att avvikelser är åtgärdade istället för att vid ett uppföljande besök kontrollera uppfyllelsen. Mot bakgrund av tidigare års granskningar känns detta inte betryggande.

Sammantaget uppvisar Carema på Enskede Nya Servicehus en verksamhet som vi inte vill ha i vårt stadsdelsområde varför servicehuset ska återtas i kommunal regi.

För övrigt menar vi att riskkapitalbolag som Carema inte har något i äldreomsorgen att göra, vilket inte minst de senaste veckornas medierapportering om osund företagskultur med vanvård, bristande meddelarskydd, bonusar, aktieköp i bolaget för cheferna etc. har visat. Dessutom skattar inte Carema i Sverige utan vinsterna förs ut till skatteparadis. Det är helt orimligt att skattefinansierade verksamheter ska ha sådana utförare av äldreomsorg.”

Justerare

Utdragsbestyrkande

Justerare

Utdragsbestyrkande

Reservation

Ledamoten Åsa Öckerman, tjänstgörande ersättaren Love Edenborg båda (mp) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

1. Delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Förvaltningen får återkomma med ett ärende till nämnden om förtida hävning av avtalet med hänvisning till fel som pågått i mer än 10 veckor alternativt undersöka möjligheterna att kräva ekonomisk kompensation från utföranden för bristande avtalsuppfyllande.
3. Därutöver vill vi framföra följande

Förutom de uppgifter som framkommer i uppföljningen har media rapporterat om en boende med liggsår som dog nyligen efter ett par månaders boende på servicehuset. Anhöriga har anmält ärendet till Socialstyrelsen. Vi har igår fått ta del av Caremas medicinskt ansvariga sjuksköterska rapport från sitt tillsynsbesök den 10 november.

Enligt förvaltningens uppföljning återstår en avvikelse att åtgärda samtidigt som två avvikelser uppges vara åtgärdade enligt enhetschefen. Återstående avvikelse, att journaler för boende inskrivna i hemsjukvården som innehåller den lagstadgade journalföringen idag finns endast delvis, kommer att följas upp i samband med 2012 års verksamhetsuppföljning. Detta är inte acceptabelt.

För ett år sedan då nuvarande avtal förlängdes mot oppositionens vilja hade inte verksamheten skötts lika bra som under tidigare avtalsperioder. Då fanns också kvarstående brister i att säkra hälso- och sjukvårdens journalföring för de allra sjukaste äldre samt rutiner kring nutrition och riskbedömningar avseende fall, trycksår och undernäring m.m.

När det gäller de återkommande bristerna i dokumentation krävs enligt förvaltningen ett långsiktigt utvecklingsarbete såväl inom kommunalt som privat drivna enheter. Vi menar att även för strukturella brister av detta slag måste ett slutligt datum sättas upp, som inte ska kunna skjutas fram ytterligare en eller flera gånger vid kommande uppföljningar. I årets uppföljning kvarstod tre avvikelser om dokumentation som noterades hösten 2010 och en kvarstår fortfarande. Det står därmed helt klart att felen i dokumentationen pågått mer än 10 veckor, vilket är gränsen för att kunna göra en förtida hävning.

Det finns flera skäl att ifrågasätta hur dokumentationen har fungerat på servicehuset. Att inte all HSL-personal har följt de riktlinjer som gäller för dokumentation enligt HSL ser vi som allvarligt. Ingen Lex Maria-anmälan har gjorts av fallet med den avlidna boende, vilket nämnden behöver få en förklaring till, eftersom det enligt vår uppfattning är ett brott mot gällande regelverk. Vi reagerar också på att förvaltningen nöjer sig med enhetschefernas försäkran om att avvikelser är åtgärdade istället för att vid ett uppföljande besök kontrollera uppfyllelsen. Mot bakgrund av tidigare års granskningar känns detta inte betryggande.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Sammantaget uppvisar Carema på Enskede Nya Servicehus en verksamhet som har ett flertal brister, vilka måste följas upp med tätare intervall än tidigare.”

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 11

Verksamhetsuppföljning av SYD AB

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut

Uppföljningen godkänns

Ärendet

Fritidsområde 1 och 2 (Dalens kvartersgård, Östberga fritidsgård, Årsta fritidsgård och Backens parklek) drivs på entreprenad sedan 2009 av SYD AB. Förvaltningen har gjort en uppföljning av avtalet. Företaget SYD AB uppfyller skallkraven i förfrågningsunderlaget på ett tillfredsställande sätt helt eller delvis. Det finns dock en del svagheter i verksamheten att hänföra till bemanning.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 21 oktober 2011.

Dnr 612-2011-1.2.1.

Beslutsgång

Ordföranden ställde framställda förslag till beslut mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Yrkanden

Ordföranden Anders Hellström m.fl. (m), ledamoten Lena Kling (fp) yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist m.fl. (s) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist m.fl. (s) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

”1. I huvudsak godkänna förvaltningens förslag till beslut.

2. Frågan om förlängning av avtalet ska beslutas av stadsdelsnämnden.

3. Därutöver vill vi framföra följande.

Uppföljningen visar att det finns en hel del svagheter i verksamheten.

På nio punkter uppfylls avtalet endast delvis. En del av dessa brister är

allvarligare än andra, till exempel att rutiner för föräldrakontakter saknas, att socialtjänsten inte har kontaktats trots att det har funnits skäl för det samt att det finns ett visst behov av ökad kunskap om droger hos personalen.

Vi anser att frågan om eventuell förlängning av avtalet ska beslutas av stadsdelsnämnden, i synnerhet då det redovisa så många punkter där avtalet endast är delvis uppfyllt och att dessa brister gäller väsentliga områden som har med ungas utsatthet att göra.

Vi ska inte i detta ärende ta ställning till förlängningen, utan det måste göras i ett separat ärende. Däremot vill vi redan nu framföra att en eventuell förlängning bör med anledning av verksamhetsuppföljningen begränsas till ett år och förutsätter att en plan för åtgärdande av noterade brister presenteras.”

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 12**Extra pengar mot ungas droganvändning – svar på skrivelse****Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut**

Förvaltningens tjänsteutlåtande återopas som svar på skrivelsen

Ärendet

Stadsdelsnämnden hade efter skrivelse från Rosa Lundmark (v) och Mattias Mirhagen m.fl.(s) uppdragit åt förvaltningen att bereda skrivelse gällande extra pengar från staden för drogprevention bland ungdomar i stadsdelen och hur stadsdelen planerar att använda pengarna under hösten. Förvaltningen har för avsikt att under hösten arrangera föräldramöten för föräldrar till barn i årskurs 6-9.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 4 oktober 2011.

Dnr 567-2011-1.1.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamöterna Magnus Dannqvist m.fl.(s), Åsa Öckerman (mp)

”Den ökade droganvändningen hos unga i stadsdelsområdet är oroväckande. Vi konstaterar att de extra pengarna som staden i år har satsat på drogprevention räcker till föräldramöten i kommunala skolor och Kunskapsskolan. Vi vet däremot inte om föräldrar på övriga skolor får information på föräldramöten eller på annat sätt.

Med tanke på att 40 procent av skolbarnen i Vantör pendlar ut från området är det inte tillräckligt om det skulle vara så att endast föräldrar med barn i de kommunala skolorna i området informeras. I hela Enskede-Årsta-Vantör är det 854 elever som pendlar till en skola i innerstaden, vilket är mest i staden antalsmässigt.”

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 13

Granskning av persontransporter och skolskjutsar – svar till stadsrevisionen

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande åberopas som svar till stadsrevisionen
2. Nämnden anför därutöver

”Vi är övertygade om att befintligt avtal med anledning av påpekandena kan ses över. Det är dock i sammanhanget viktigt att säkerställa att våra kostnader också är i relation till verkligt genomförda transporter. Därför ställer vi oss tveksamma till förslag om stickprovskontroller räcker för att säkerställa detta. Behovet av att utveckla ett rapporteringssystem för att säkra uppföljning av kostnader och utförda transporter behöver sannolikt utvecklas istället.”

Ärendet

Stadsrevisionen har vid granskning konstaterat flera brister vid stadsdelsnämndernas och utbildningsnämndens hantering av persontransporter och skolskjutsar. I rapporten föreslås att nämnderna snarast vidtar åtgärder för att säkerställa den interna kontrollen genom att bl.a. förbättra rutinerna för att få en bättre samordning av köruppdragen, införa kontroll av fakturerade resor m.m. Förvaltningens delar stadsrevisionens uppfattning om att stadsdelsförvaltningarnas kontroll av persontransporter behöver stärkas.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 26 oktober 2011.

Dnr 570-2011-1.4.

Beslutsgång

Ordföranden ställde framställda förslag till beslut mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förslag från (m), (fp).

Yrkanden

Justerare

Utdragsbestyrkande

Ordföranden Anders Hellström m.fl.(m), ledamoten Lena Kling (fp) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamöterna Magnus Dannqvist m.fl.(s), Åsa Öckerman (mp) yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Reservation

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist, tjänstgörande ersättarna Parvin Araghi, Arne Ahlström alla (s), ledamoten Åsa Öckerman, tjänstgörande ersättaren Love Edenborg båda (mp) reserverade sig mot beslutet till förmån för förvaltningens förslag.

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 14

Läsplattor som en möjlighet att distribuera nämndhandlingar med minskad miljöpåverkan – svar på skrivelse

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut

Stadsdelsnämnden anser skrivelsen besvarad med hänvisning till tjänsteutlåtandet.

Ärendet

Stadsdelsnämnden hade efter skrivelse från Miljöpartiet uppdragit åt förvaltningen att besvara frågor om möjlighet att distribuera handlingar till nämnden elektroniskt.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 25 oktober 2011.

Dnr 388-2011-1.1.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 15

Upphandling av ramavtal för parkinvesteringar och andra anläggningsarbeten

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut

1. Stadsdelsnämnden beslutar att delta i den gemensamma upphandlingen av entreprenör för genomförande av parkinvesteringar och andra anläggningsarbeten.
2. Stadsdelsnämnden uppdrar åt stadsdelsdirektören vid Hägersten-Liljeholms stadsdelsförvaltning att för nämndens räkning genomföra upphandlingen och att teckna avtal med entreprenör.

Ärendet

Avtalet med nämndens entreprenör för genomförande av parkinvesteringar och övriga anläggningsarbeten löper ut den 14 maj 2012. Förvaltningens föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd deltar i en ny gemensam upphandling av anläggningsentreprenörer tillsammans med övriga stadsdelsnämnder i söderort.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 24 oktober 2011.

Dnr 618-2011-2.2.2.

Beslutsgång

Ordföranden ställde framställda förslag till beslut mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Yrkanden

Ordföranden Anders Hellström m.fl. (m), ledamoten Lena Kling (fp) yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist m.fl.(s).

Reservation

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist, tjänstgörande ersättarna Parvin Araghi, Arne Ahlström alla (s), reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

- ”1. Förvaltningens förslag till beslut bifalls i huvudsak
2. Därutöver vill vi framföra följande

Sociala och etiska krav ska ingå i alla förfrågningsunderlag samt även skrivningar om att ILO:s grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet ska följas. Staden ska i alla upphandlingar verka för en god arbetsmiljö och rimliga anställningsvillkor, exempelvis enligt den beprövade ”Vita jobb-modellen”.

Kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor ska vara ett krav.

Självfallet ska avtalet säkra att personalen försäkras och att arbetsgivaren betalar in pensioner för de anställda. Tyvärr har tidigare upphandlingar enligt lägstaprismodellen medfört stora försämringar för redan lågavlönad personal.

Samma yttrandefrihet eller meddelarfrihet i fråga om arbetet ska gälla för personalen i upphandlad verksamhet som för offentliganställda.

Antidiskrimineringsklausulen är otillräcklig eftersom den inte gäller för underleverantörer och inte anger vite som sanktionsmöjlighet.

Dessutom kan den tillämpas först när det finns en lagakraftvunnen dom, vilket är sällsynt eftersom mål om diskriminering brukar leda till förlikning. ”

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 16
Anmälningssärenden

Inkomna protokollsutdrag, skrivelser m.m.
Tjänstemannabeslut
Protokoll från Pensionärsrådets sammanträde
Protokoll från Handikapprådets sammanträde
Förvaltningsgruppens protokoll
Balanslista över medborgarförslag
Balanslista över nämndens skrivelser/uppdrag

Anmälningssärendena läggs till handlingarna.

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 17

Skolinspektionens granskning av förskolorna i Enskede-Årsta-Vantör

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut

Stadsdelsförvaltningens rapport läggs till handlingarna

Ärendet

Skolinspektionen har under våren granskat verksamheten i de kommunala förskolorna i Stockholm. Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden som i sin tur utgörs av nio bedömningsområden inom vilka 26 beröringspunkter granskats. Resultatet för Enskede-Årsta-Vantörs ansluter i huvudsak till resultaten för övriga stadsdelar i Stockholm.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 14 oktober 2011.

Dnr 594-2011-1.2.1.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 18 Nämndens frågor

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämns beslut

Nämnden uppdrar åt förvaltningen att bereda nedanstående skrivelser och återkomma till nämnden

Skrivelse om granskning av äldreomsorg

Magnus Dannqvist (S) Rosa Lundmark (V) Åsa Öckerman (MP)

”Efter vårdskandalen på Koppargården läggs nu Nya Enskede Servicehus till listan av boenden där Carema uppenbart missköter sitt uppdrag. På stadsdelsnämnden 2011-11-17 behandlas två rapporter från förvaltningen där ett flertal brister avseende både dokumentation och genomförandeplaner noteras. Bland annat saknas rutiner för dokumentation enligt hälso- och sjukvårdslagen vilket förvaltningen ger förlängd tid för åtgärdande och inte ska följa upp igen förrän vid granskningen 2012. Liknande och ytterligare andra missförhållanden noterades 2010 för enheten och har funnits i olika omfattning har sedan 2008. Vi kan även notera att det i media rapporterade fallet ”Rut” inte gjorts en Lex Maria-anmälan vilket är en självklar del i en omsorgsenhets rutiner i dylika fall. Sammantaget kan man konstatera att Carema i detta fall brustit grovt i sitt åtagande.

Carema driver inte bara Enskede Nya Servicehus på entreprenad utan även Högdalens vård- och omsorgsboende, det finns mot bakgrund av den rapportering kring Carema som entreprenör goda skäl att även granska det boendet.

Detta som nu uppdagas är i sig inte unikt för Carema utan återfinns i flera granskningar av privata verksamheter i stadsdelen. Vi har återkommande krävt en stramare hållning gentemot utförarna med krav om uppfyllande av avtalen samt att man skall följa nationella riktlinjer, lagstiftning etc.

Med den stora andel privat verksamhet som finns idag krävs särskild kompetens för uppföljning och utvärdering. Det är viktigt att skilja beställare, upphandlare och utvärderare åt i avtalsuppföljningen. En ordentligt bemannad funktion med uppgift att följa upp och utvärdera

Justerare

Utdragsbestyrkande

avtal samt förelägga nämnden granskningar med förslag till åtgärder med anledning av eventuella brister måste inrättas.

Vi anser även att det skall göras en sammanhållen kvalitetsuppföljning av alla utförare där man väger in inte bara förvaltningens egna granskningar och klagomål från brukare och anhöriga utan även anmälningar till Socialstyrelsen, Lex Maria och Lex Sarah-anmälningar samt övriga förekommande granskningar som gjorts på enheterna. I granskningen bör även synpunkter från ansvariga läkare på enheten höras om eventuella brister. Sådan sammanhållen kvalitetsuppföljning skall även genomföras inom hemtjänsten och i verksamheter för personer med funktionsnedsättningar och socialpsykiatri.

Vi vill därför uppdra åt förvaltningen

1. Återkomma med en sammanhållen kvalitetsuppföljning av Enskede Nya Servicehus
2. Att särskilt redovisa till nämnden varför ingen Lex Mariaanmälan gjordes i fallet "Rut"
3. Återkomma med en sammanhållen kvalitetsuppföljning av Högdalens vård- och omsorgsboende
4. Återkomma med en plan för sammanhållen granskning av samtliga enheter i stadsdelen"

Ny i nämnden

Under denna punkt hälsades Sarah Johansson välkommen till nämnden som ersättare för Miljöpartiet samt Åsa Öckerman som ordinarie ledamot.

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 19
Stadsdelsdirektörens information

Stadsdelsdirektören Leif Sjöholm informerade om nämndens julavslutning den 8 december. Samt om tillsättning av parkingenjör från den 7 januari 2012.

Nämnden tackade för informationen.

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 20**Förstudie för Spårväg Syd – svar till AB
Storstockholms lokaltrafik****Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut**

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande återopas som yttrande till AB Storstockholms Lokaltrafik.
2. Nämnden anför därutöver

”Det är positivt att SL aktivt utreder förstärkningar av tvärgående förbindelser i staden och angränsande kommuner, då Stockholms kollektivtrafiksystem idag präglas av radiala förbindelser. Tvärgående förbindelser har i sammanhanget goda möjligheter att avlasta delar av det centrala kollektivtrafiksystemet och förbättra kommunikationerna i Söderort.

Stockholms södra delar samt Södertörn är beroende av en väl fungerande infrastruktur där kollektivtrafiken utgör en viktig del. En fungerande kollektivtrafik behövs för att skapa goda möjligheter till resande till och mellan regionens alla delar. Genom att binda samman Stockholms södra delar med tvärförbindelser skapas de förutsättningar som behövs för att ytterstaden ska utvecklas och växa, vilket ligger helt i linje med den vision för Söderort 2030 som Stockholm har antagit. Spårväg Syd är därmed en förutsättning för att uppnå denna vision och en av de viktigaste beståndsdelarna i att utveckla Stockholms södra delar.

I dag pendlar många från länets södra delar för att arbeta i länets norra. En bättre utbyggd tvärgående kollektivtrafik skapar en attraktion för att få fler företagsetableringar i Söderort och därmed på sikt fler arbetstillfällen. De södra delarna av Stockholmsregionen lider i flera fall brist på arbetsplatser idag. Spårväg syd skapar också förutsättningar för att bygga bostäder i större omfattning. En effektiv tvärkommunikation binder även samman ytterstadsdelarna och skapar förutsättningar för en naturlig integration.

I vår stadsdel löper en annan spårväg- tvärbanan. För att knyta ihop tvärbanan med Spårväg Syd borde en förgrening av tvärbanan byggas via Årstafältet genom Östberga till Älvsjö. På så sätt skapas en

Justerare

Utdragsbestyrkande

förbindelse som inte bara avlastar T-bana och pendeltåg. Den s.k. Älvsjögrenen skulle på ett effektivt sätt bidra till betydligt bättre kollektivtrafik för folkrika områden där kollektivtrafiken idag är undermålig, som t ex Östberga.

I detta sammanhang förtjänar det att påminnas om de modesta reseprognoser och samhällsekonomiska tveksamheter som förutspåddes i utredningarna inför Tvärbanans byggande och den mycket positiva utvecklingen med ett stort reseunderlag som blev resultatet när den väl byggts.

En väl fungerande kollektivtrafik är en förutsättning för att de södra delarna av stockholmsregionen ska kunna utvecklas med fler arbetsplatser. Detta blir inte minst mer intressant med tanke på kommande exploateringar och nyetableringar i vår stadsdel som t ex Årstafältet och Mat-staden/Stockholmsarenan.”

Ärendet

AB Storstockholms Lokaltrafik har för yttrande översän en förstudei som handlar om möjligheten att förbättra kollektivtrafiken utmed sträckan Flemingsberg-Masmo-Skärholmen/Kungens kurva – Fruängen-Älvsjö. Effekter av olika åtgärder studeras tillsammans med tre olika transportmedelsalternativ, BRT (Bus Rapid Transport, där busstrafik har helt avskild körbana med ca 1000 m i medeltal mellan hållplatser) och spårväg. Förstudien visar att bussalternativet är det alternativ som är bäst ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 24 oktober 2011.

Dnr 493-2011-1.5.3.

Beslutsgång

Ordföranden ställde framställda förslag till beslut mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förslag från (m), (fp).

Yrkanden

Ordföranden Anders Hellström m.fl.(m), ledamoten Lena Kling yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamöterna Magnus Dannqvist m.fl. (s), Åsa Öckerman m.fl. (mp) yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Reservation

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist, tjänstgörande ersättarna Parvin Araghi, Arne Ahlström alla (s), ledamoten Åsa Öckerman, tjänstgörande ersättaren Love Edenborg båda (mp) reserverade sig mot beslutet till förmån för förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Ledamoten Åsa Öckerman m.fl. (mp)

”Vi anser att Spårväg syd är en av de viktigaste framtidssatsningarna för hela södra Stockholm. I södra Stockholm planeras på sikt för en mycket stor utbyggnad av både bostäder och arbetsplatser, många av dessa i vår egen stadsdel Enskede-Årsta-Vantör. Stockholms befolkningsutveckling överskrider dessutom gång på gång befolkningsprognoserna och i dagsläget sägs Stockholms län växa med två fulla SL-bussar om dagen. Trots att det redan idag finns flera tvärförbindelser i form av stombusslinjer som binder ihop Söderort och södra Stockholmsområdet anser många invånare att bristen på tvärförbindelser är ett av de stora problemen i området. Utöver detta har Stockholms stad som ambition att öka andelen kollektivtrafikresor i förhållande till bilresor. Att möta alla dessa utmaningar utan ordentliga satsningar på kollektivtrafiken är inte möjligt.

Vi i miljöpartiet menar att Spårväg syd behövs redan idag och att den dessutom bör förlängas från Flemingsberg till Haninge och från Älvsjö, via Hagsätra vidare till Bollmora. Därmed behöver inte en tunnelbaneförlängning studeras vidare utan fokus ligga på utveckling av Spårväg syds förlängning. Genom att koppla ihop många kommuner och stadsdelar med spårväg, skapas förutsättningar för bättre arbetspendling, ett större resandeunderlag, kortare restider och kan uppmuntra ännu fler att åka kollektivt. Därmed undviks onödiga bilresor med därmed följande trängsel och bullerstörningar, och man underlättar samtidigt för de bilresor som trots allt är nödvändiga.

Planeringen av nya stora infrastruktursatsningar kan inte och bör inte göras utifrån ett kortsiktig perspektiv och enbart utifrån dagens verklighet. En sådan stor satsning som en tvärspårväg bör tvärtom ses

Justerare

Utdragsbestyrkande

som ett instrument med vilket vi gemensamt kan styra framtidens bebyggelse och skapa en samhällsutveckling som är långsiktigt hållbar. En spårvägssatsning är en tydlig signal till alla inblandade aktörer att ett område är värt att satsa på och en busslinje har inte samma psykologiska effekt.

I SL:s analys nämns i förbifarten ”spårfaktorn”, ett begrepp som brukar användas för att förklara att spårbunden trafik generellt har fler resenärer än busstrafik trots samma förutsättningar. Man tar dock ingen ställning till betydelsen av spårvägsfaktorn och det framgår inte om den tagits med i beräkningarna över huvud taget. I en samhällsekonomisk värdering av spårväg i Malmö från 2009 har man räknat med en resandeökning på 20 % på grund av den så kallade spårfaktorn och enligt vissa kan spårfaktorn till och med vara ännu högre.

Även när Tvärbanan skulle byggas var det svårt att motivera behovet av den, men idag är Tvärbanan SL:s mest uppskattade färdmedel och antalet resande är långt över förväntan. Med ett långsiktigt perspektiv på kollektivtrafik kommer Stockholm att stå mycket väl rustat för framtiden, likaväl som ett kortsiktigt perspektiv utan stora kollektivtrafiksatsningar kommer att leda till stora problem när Stockholm växer som det gör. Vi anser att Spårväg syd är nödvändig för att skapa ett långsiktigt hållbart Stockholm i världsklass.”

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 21

Program för sambandet Högdalen-Farsta- svar till stadsbyggnadskontoret

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut

Förvaltningens tjänsteutlåtande åberopas som yttrande till stadsbyggnadskontoret

Ärendet

Stadsbyggnadskontoret har arbetat fram ett program för sambandet Högdalen – Farsta. Programmet innehåller förslag på åtgärder i naturområdena och i trafiknätet samt bebyggelse för att koppla samman de två tyngdpunkterna på ett bättre sätt än idag.

Förvaltningen anser det positivt med ett helhetsgrepp för det aktuella området och konstaterar att exploatering med småhusbebyggelse i friområdet är en förutsättning för att möjliggöra en avveckling av Snösätra företagsområde som är ekonomiskt hållbar.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 27 oktober 2011.

Dnr 1.5.3.-597/2011

Beslutsgång

Ordföranden ställde framställda förslag till beslut mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Yrkanden

Ordföranden Anders Hellström m.fl. (m), ledamoten Lena Kling (fp) yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Ledamoten Magnus Dannqvist m.fl. (s) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Ledamoten Åsa Öckerman m.fl. (mp) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Reservation

Justerare

Utdragsbestyrkande

Ledamoten Magnus Dannqvist, tjänstgörande ersättarna Parvin Araghi, Arne Ahlström alla (s) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;
” delvis bifalla förvaltningens svar på remissen
samt att därutöver lämna följande synpunkter som yttrande i remissen.

Det är positivt att en plan för sambandet mellan Högdalen och Farsta tas fram. Vi är dock av den uppfattning att planen borde handla om sambandet Vantör och Farsta då planen inkluderar stora delar av stadsdelsområdet Vantör. Vi är dock starkt kritiska till att förslaget inte varit på remiss och samråd i Rågsved/Vantör, samrådstiden borde förlängas för att även kunna inhämta synpunkter från invånarna i detta område.

Farsta och Högdalen benämns som två av de nav som behandlas i Vision Söderort. Vantör och Farsta har en naturlig sammankoppling med att Farsta är det naturliga större köpcentrum som invånarna i Vantör har lättast tillgång till med kollektivtrafik och att det historiskt har funnits täta kopplingar mellan stadsdelarna med bland annat projekt inom dåvarande ytterstadssatsningen och programarbetet kring bland annat Högdalstopparna och sjön Magelungen. Kopplingen mellan stadsdelarna kan ytterligare utvecklas genom flertal åtgärder avseende både byggnation såväl som kollektivtrafik. För att ge ytterligare tyngd åt ”navet Högdalen” i planen bör även sambandet Rågsved-Högdalen ytterligare utredas. Området kring Statoil ner mot Örby/McDonalds innehåller områden som bör utredas, för eventuell lättare industri och/eller näringsverksamhet.

Det är viktigt att man vid framtagande och genomförande av planen tar sig an ett framtida åtagande för skötsel av naturområden och miljö. Satsningar som görs i planområdet får inte bli av engångskaraktär utan knyts till en långsiktig skötselplan och medel avsatta i budget.”

Näringsliv

En utveckling av sambandet mellan stadsdelarna måste även inkludera en utveckling av näringslivet i området avseende de lokala centrumanläggningarna. Högdalens centrum utarmas alltmer, ett flertal butikslokaler står tomma och den lokala servicen och kulturella institutioner utarmas alltmer. Kringliggande små centrumanläggningar för sedan många år en mycket tynande tillvaro med sviktande lokal service. En plan för profilering och utveckling av de lokala

Justerare

Utdragsbestyrkande

centrumanläggningarna måste utarbetas för att balansera både Farsta Centrum såväl som det nya Älvsjö Centrum. Staden bör se över möjligheten till strategiska satsningar i de olika centrum och vi ser gärna att en eller flera kommunala förvaltningar flyttar ut till området.

Kultur och föreningsliv

Det är viktigt att utvecklingen av sambandet och de lokala centrumanläggningarna att det finns plats för både kultur och föreningsliv avseende både resurser såväl som lokaler tillsammans med kommersiella aktörer och offentlig service. Detta ger liv och rörelse i och till stadsdelarna och centrumen även långt in på kvällarna. Man bör även se över möjligheten att i planen ta med Kulturkampanjens mark och aktivitetshus i planen.

Trafik/kollektivtrafik

Magelungsvägen får inte utvecklas till en genomfartsväg med ökad trafik utan behålla karaktären av landsväg för att ta sig till och från stadsdelarna. En stombuss med tvärförbindelse mellan Älvsjö-Högdalen-Farsta bör inrättas med hög turtäthet dygnet runt. Genomfartstrafik bör i första hand genom trafiktekniska åtgärder hänvisas till Örbyleden. En utbyggnad av tunnelbanan mellan Hagsätra och Älvsjö skulle göra stadsdelarna mer attraktiva både som bostadsort men även för näringslivetablering.

Högdalstopparna

Ett nytt programarbete för utveckling av Högdalstopparna bör tas fram efter det att det program som togs fram av medborgarna i Ytterstadssatsningen i Farsta/Vantör 2002-2006 ej genomförts. Delar av programmet och med ny inriktning och en utveckling av området efter det att skate-parken flyttats kan fortfarande genomföras men behöver kompletteras för att göra området till ett attraktivt rekreativområde i stadsdelarna.

Bostadsbyggande

Det är bra att man planen ser över olika möjligheter till bostadsbyggande både avseende förtätningar men även större projekt. Det kan vara ett bra sätt att knyta ihop stadsdelarna. Med modern byggteknik kan många platser utmed/över vägar och spår kunna vara möjliga platser att bygga på. Vi avstyrker dock planerna bostadsbyggande i Rågsveds friområde. Vi ser inget behov av

ytterligare villabebyggelse eller bostadsrätter i planområdet utan ser helst att de bostäder som byggs blir billiga hyresrätter.

Rågsveds friområde och Magelungen

Arbetet med att göra Rågsveds friområde Högdalstopparna och Ekopark Sydområdet till naturskyddsområde, skall återupptas och en särskild skötsel och områdesplan framtas. Magelungen med dess tillrinningsområden måste ses över och en grundläggande analys av eventuell sanering och skötsel tas fram. Avvecklingen av Bråtegränd måste ske enligt Exploateringsnämndens beslut och rivning och saneringen av industriområdet skall påskyndas och en plan för framtida användning bör arbetas fram. En öppen idéävling som inkluderar de boende i stadsdelarna om områdets framtida användning skulle kunna vara ett sätt att utveckla området. Detta bör givetvis ske i nära samarbete med Huddinge kommun såväl som

Farsta.Rågsved/Högdalen

Vi skulle gärna se en särskild studie av området mellan Rågsved och Högdalen utmed och kring Rågsvedsvägen och korsningen med Magelungsvägen. Där finns idag på sina håll mycket hårdgjord mark och ytor som skulle kunna utvecklas, bland annat behöver nuvarande delvis tomma industrifastigheter på Hardemogatan/Garphyttegränd ses över och utvecklas. I samband med detta bör prövas överdäckning av delar av spårområdet samt en förändring av Rågsvedsvägen vilket skulle kunna ge möjlighet till ytterligare bostäder och/eller arbetsplatser och samtidigt ge området mellan Rågsved och Högdalen en bättre och trivsammare karaktär.”

Reservation

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

”Nämnden beslutar att lämna följande synpunkter som yttrande

Om processen

- Starkt kritisera stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden för att inte ha genomfört och inte ha lyssnat på begäran om samrådsmöte även i Rågsved, som genom planerad villabebyggelse i friområdet i allra högsta grad är berört av förslaget
- Förlänga samrådstiden, annonsera tydligt om att programförslaget berör Rågsved samt genomföra ett samrådsmöte i Rågsved innan den förlängda samrådstiden går ut

Justerare

Utdragsbestyrkande

Om sakförslaget

- Bostadsbebyggelse i Rågsveds friområde avstyrks på grund av oersättliga intrång i ett unikt naturområde med fantastiska kvaliteter för rekreation för ett stort omland.
- Friområdet föreslås bli naturreservat för att säkras mot exploatering
- Fritidsträdgårdsområdena i Snösätra utreds för möjlig detaljplaneläggning enligt stadsdelsförvaltningens förslag
- Evenemangsplatsen Perssons Betong skyddas från framtida exploatering enligt stadsdelsförvaltningens förslag
- Sambandet Rågved-Högdalen lyfts fram genom att utreda möjligheten att bygga bostäder på hårdgjord mark och genom överdäckning av Magelungsvägen samt genom att förlänga det planerade konststråket så att det omfattar kulturcentrets mark
- Strandskyddet till sjön Magelungen upphävs inte
- Mångfalden i boendeformer i Rågsveds närområde tillgodoses av den omedelbara närheten till befintlig villabebyggelse i Huddinge
- De tio förslagen till förtätning av Rågsved som lämnats in av boende utreds skyndsamt av stadsbyggnads- och exploateringskontoren

2. Därutöver vill vi framföra följande

Inledning

Vänsterpartiet uppskattar förorternas mix av bostäder och grönområden. I söderort har vi lokalsamhällen med olika profiler. Allt detta vill vi värna och vill inte bli pådyvlade innerstans planmodeller. Förorterna är barnvänliga områden där det är nära till lekplatser och fotbollsplaner. Hunden kan få röra sig i en riktig skog. Det är ofta en kort promenad till tunnelbanan. Naturområdena i söderort är gröna lungor som behövs allt mer när befolkningen växer. Av klimatskäl behöver vi flera träd, inte färre. Söderort behöver också bättre tvärgående kollektivtrafik. Linje 19 bör förlängas från Hagsätra till Älvsjö och Spårbväg Syd fortsätta från Älvsjö och binda samman linje 19, 18 och 17. En del av våra stadsdelar skiljs åt av hårt trafikerade vägar som har blivit ogästvänliga barriärer. Bygga fler bostäder kan vi göra på redan hårdgjord mark, genom överdäckning av vägar och stora parkeringar. Bilarna kan stå i garage under jord.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Dålig plats för bostäder

Vår uppfattning är att programmet motverkar utvecklingen av ett långsiktigt hållbart Stockholm, såväl socialt, ekonomiskt som ekologiskt. Tystnaden i Kräppladalen försvinner, spridningsvägarna i Hanvedenkilen stryps och många biotoper minskar och isoleras. Vi vill också påminna om att det finns tunga miljömässiga orsaker till att området mellan Högdalen och Farsta inte redan är bebyggt med så många bostäder - trafikbuller, kraftledning, markföroreningar, miljöförstörande verksamheter, den övergödda sjön Magelungen och risk för vibrationer i bostäder på grund av lerjordar i området. Det finns därför skäl att tidigt och tydligt lyfta fram miljöförvaltningens konstaterande att det inte kan uteslutas att programförslaget i vissa delar kan innebära betydande miljöpåverkan, framförallt söder om Magelungsvägen med stora natur- och rekreationsvärden. Miljöförvaltningen påpekar också att vattenkvaliteten i sjön Magelungen inte får försämrans utan måste förbättras. Vi ser tyvärr risker för en sämre vattenkvalitet som följd av förslaget. Ökad bebyggelse bidrar med ökade mängder näringsämnen som tillförs sjön via dagvatten.

Utlovad dialog uteblev

Processen för medborgardialog med Rågsvedborna har haft stora demokratiska brister och lever inte upp till programmets egna ord om att "Det är viktigt att alla känner sig delaktiga och inkluderade i sitt närområdes utveckling." Många Rågsveds- och Vantörsbor är djupt besvikna över bristen på dialog. Man har inte ens ordnat ett samrådsmöte i Rågsved. Annonseringen om mötet i Fagersjö som skulle täcka även Vantör synliggjorde inte att samrådet också berörde Rågsved. Vi stödjer förslaget från aktiva Rågsvedsbor som vill ha en förlängd samrådstid och ny annons. Vi anser dessutom att ett samrådsmöte borde läggas i Rågsved, så att möjligheter finns att få svar på frågor.

Sambandet Rågsved-Högdalen saknas

När det gäller Vantör – som vårt yttrande fokuserar på - har programmet varken lyckats komma med förslag som stärker sammanhängande stadsmiljöer, gröna kilar eller infrastruktur. Sambandet Rågsved-Högdalen finns inte med trots att bebyggelse längs Rågsvedsvägen skulle stämma med strategin om sammanhängande stadsmiljöer till skillnad från bebyggelse i

Justerare

Utdragsbestyrkande

friområdet. Genom att utesluta sambandet Rågsved-Högdalen ur programmet osynliggörs alternativ till det som med förskönande ord kallas randbebyggelse i friområdet. Villabebyggelsen ger en kraftig ökning av biltrafiken in i naturområdet, och därmed ökade luftföroreningar. Gångvägarna förvandlas till bilvägar/villagator och genomfartstrafik skapas mellan Bjursätragatan, Magelungsvägen och Högmoravägen i Huddinge. Inte heller tar programförslaget vara på de unika möjligheterna att skapa attraktiva mötesplatser genom att göra Rågsveds friområde och Norra Magelungen till naturreservat. Genom bostadsbebyggelse i friområdet och längs Magelungsvägen äventyras istället de viktiga gröna samband som Hanvedenkilen innebär.

Vi utgår från att sambandet Rågsved-Högdalen kommer med när programmet för Högdalens centrum tas fram, när det nu inte kom med i programmet Högdalen-Farsta. En utveckling av Rågsved-Högdalen skulle kunna stärka båda centrumen i området utifrån olika profiler. För övrigt är det anmärkningsvärt att bara den privata och inte den kommunala omsorgen nämns i programtexten om centrumanläggningar och serviceutbud.

Skydda Rågsveds friområde

Att Rågsveds friområde har höga rekreativa värden ur regional synpunkt och mycket höga naturvärden framgår tydligt av programförslaget. Området innehåller alla de åtta karaktärer för rekreativa behov professor Erik Skärbäck använder i sin forskning. Karaktärerna som är viktiga att bevara handlar om det rofyllda, det vilda, det artrika, en rymd för tanke och vederkvickelse, allmanningen, lustgården, centrum/festen och kulturen.

Friområdet är Stockholms största våtmarksområde med 37 rödlistade arter (se bilaga) och 15 signalarter knutna till gammal ädellövskog. De två känsliga våtmarkerna har diken som leder vattnet till sjön Magelungen. Sjön har ett rikt fågelliv. Om den biologiska mångfalden försvinner kan den inte ersättas på mycket lång tid. Exploateringen längs sjöns stränder kan få stora negativa konsekvenser för spridningsmöjligheterna för olika levande arter. Häckande fåglar kan störas av planerade bryggor ut i sjön.

I förslaget föreslås ingen bebyggelse på Snösättras koloniområden, vilket vi välkomnar. Det hade varit förödande för området och Rågsvedsborna. För att förebygga framtida planer på att använda

koloniområdena som markreservoarer vill vi därför instämma i stadsdelsförvaltningens förslag att utreda möjlig detaljplaneläggning av koloniområdena.

Bebyggelsen av stadsvillor i närheten av festplatsen Perssons betong riskerar som stadsdelsförvaltningen beskriver i sitt tjänsteutlåtande att krocka med den föreningsdrivna verksamheten på festplatsen. Vi delar förvaltningen oro och uppfattning att festplatsen måste skyddas. Det bästa sättet att värna festplatsen är att inte bygga ytterligare bostäder i närheten, utan att nöja sig med pågående bostadsbebyggelse av IKANO i närheten.

Värna Magelungen

Alla de goda kvaliteter som finns i naturområdena och kring sjön Magelungen kan istället för att utsättas för starka hot stärkas genom varsamma insatser för att stärka tillgängligheten. En strandpromenad kan anläggas så att det inte stör fågellivet, men motiverar inte att strandskyddet upphävs. Fågeltorn för fågelskådning kan byggas på ett tryggt avstånd. Vass kan röjas undan på vissa platser för att få närhet till sjön för till exempel fiske och kunna upptäcka sjön med kanot. Lånecykelsystem kan inrättas runt sjön och vid friområdet. Att anlägga en Ekopark Syd som drivits av föreningslivet med naturskola, rastplatser, skyltning och toaletter är väl förenligt med anläggande av naturreservat. Förslaget att istället anlägga en landskapspark i området känns konstruerat för att dölja att det inte blir något naturreservat.

Vi vill också uppmärksamma vikten av att stärka kulturella samband mellan Högdalen och Rågsved. Det konststråk som exploateringskontoret planerar som börjar i Högdalens centrum och går fram till och med skejtparken bör därför förlängas med omkring 100 meter för att omfatta även kulturcentrets tomt på andra sidan övergångsstället vid Magelungsvägen.

Förtäta med hyresrätter istället

Ett argument som används för att motivera villabebyggelse i friområdet är behovet av ökad mångfald i boendeformer i Rågsved. Vi menar att det eventuella behovet av villor tillgodoses genom närheten till villabebyggelsen i Huddinge, på några minuters gångväg från Snösätra. Få boende i Rågsved har dock råd att köpa en villa. Det som behövs idag är istället fler hyresrätter för unga som inte har råd med bostadsrätter utan tvingas bo kvar hemma eller flytta runt i otrygga

Justerare

Utdragsbestyrkande

andrahandsboenden. Det är därför av stor vikt att de 10 förslagen om förtätning av Rågsved med bostäder och företagshus som lämnats av föreningarna i området till stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret snarast utreds. Även sambandet Rågsved-Högdalen bör ha potential till många bostäder. Det är värt att notera att antalet nya bostäder i friområdet anses vara så lågt att det inte motiverar en utbyggd kollektivtrafik. Det låga antalet bostäder måste därför också vägas mot de oersättliga ingrepp i naturen som bebyggelsen skulle innebära.

Argument för villor håller inte

Ett annat argument som används för bebyggelse i friområdet är att det skulle vara få besökare och att det är otryggt i området. När man frågar människor som joggar eller promenerar i området om de känner sig otrygga blir svaret nej. Samma uppfattning har andra som värnar om friområdet. Däremot är de upplagsplatser som finns med stadens goda minne ett otyg som sprider otrivsel. Arbetsområdet på Snösätragränd som fått vara kvar alldeles för länge leder till tung trafik som är farlig för gångtrafikanter och cyklister. Snösätravägen borde stängas av för biltrafik utöver nyttotrafik och framförallt fungera som gång- och cykelväg.

Villabebyggelsen på Snösätragränd (f.d. Bråtegränd) motiveras också med att den kan finansiera marksaneringen så att exploateringskontorets projektekonomi går ihop. Uppskattningsvis kostar åtgärderna 15 mnkr. Andra metoder som att plantera särskilda växter som kan ta upp föroreningar har inte utretts, eftersom det inte ingår i uppdraget. Argumentet att man måste bygga villor för att ha råd att rena marken är därmed inte trovärdigt.

Tyvär innebär kopplingen mellan marksanering och villabebyggelse på arbetsområdet också att ett stort antal villor planeras på flera platser i området, bland annat Kräppdalens sluttningar. Landskapsbilden förändras från ett öppet långsmalt landskapsrum omgivet av skogssluttningar och ett öppet stråk där den gamla byvägen minner om gamla tider till ett betydligt smalare landskapsrum präglat av kedjehus, privata trädgårdar, biltrafik och buller. Den rofylldhet och rymdkänsla som man kan uppleva idag minskar dramatiskt.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Den fina våtmarksdammen som anlagts av Stockholm Vatten och är ett populärt utflyktsmål med ankorna som simmar i dammen, är för övrigt ritad som ett streck i programförslaget. Den gamla byvägen är tänkt att göras om till bilgata och det är svårt att förstå hur det ska vara möjligt att i våtmarkerna anlägga en ny gång- och cykelväg som ersättning för byvägen.

Rödlistade arter vid Kräppla

Växter

Crepis praemorsa klasefibbla (NT) NT= Nära hotad

Hyoscyamus niger bolmört (NT)

Ulmus glabra alm (VU) VU=sårbar

Fraxinus excelsior ask (VU)

Adoxa moschatellina desmeknopp (NT)

Malva pusilla vit kattost (VU)

Raphanus raphanistrum åkerrättika (NT)

Verbascum lychnitis grenigt kungsljus (VU)

Brassica rapa ssp. *campestris* åkerkål (NT)

Thalictrum simplex ssp. *simplex* vanlig
backruta (NT)

Svampar

Antrodia pulvinascens veckticka (NT)

Artomyces pyxidatus kandelabersvamp (NT)

Fistulina hepatica oxtungssvamp (NT)

Grifola frondosa korallticka (NT)

Haploporus tuberculatus (*Pachykytospora tuberculosa*) blekticka (NT)

Hericium coralloides koralltaggsvamp (NT)

Hygrocybe punicea scharlakansvaxskivling (NT)

Irpicond pendulus vintertagging (NT)

Phellinus chrysoloma granticka (NT)

Phellinus pini tallticka (NT)

Phellinus populicola stor aspticka (NT)

Phellinus robustus ekticka (NT)

Phellinus ferrugineofuscus ullticka (NT)

Ramaria botrytis druvfingersvamp (NT)

Lavar

Calicium abietinum vedspik (VU)

Calicium quercinum ekspik (VU)

Chaenotheca hispidula parknål (NT)

Lecanographa amylacea gammelekslav (VU)

Fåglar (möjliga häckningar)

Alauda arvensis sånglärka (NT)

Apus apus tornseglare (NT)

Justerare

Utdragsbestyrkande

Dendrocopos minor mindre hackspett (NT)
Porzana porzana småfläckig sumphöna (VU)

Fjärilar (dag)
Satyrium w-album almsnabbvinge (NT)

Fjärilar (natt)
Hepialus humuli humlerotfjäril (NT)
Sesia melanocephala liten poppelglasvinge (NT)
Zygaena filipendulae allmän bastardsvärmare (NT)

Klokrypare
Larca lata gammelekklokrypare (NT)
Dan Andersson naturvårdsbiolog, Skeppstavägen 11 1tr 12430 Bandhagen

Reservation

Ledamoten Åsa Öckerman och tjänstgörande ersättaren Love Edenberg (mp) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

” 1. Nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till yttrande

2. Därutöver vill vi framföra följande: I

Samrådsförslagets sidan 10, som har rubriken Mål och Vision finns att läsa en mängd bra grundläggande strategier:

EUs uttalade mål om en sammanhållen stad, som innebär ”en stad utan barriärer mellan varken stadsdelar eller människor, utan segregation och utan uppdelning” som ”för att lyckas kräver en fungerande samordning inom kommunen tillsammans med lokalt engagemang. Ett sådant upplägg ger förutsättningar för att ett område kan utvecklas på *flera sätt*(*vår kursivering*). Det är viktigt att alla känner sig delaktiga och inkluderade i sitt närområdes *utveckling*(*vår kursivering*). En tanke som genomsyrar planeringen i alla steg från EU-nivå till stadsdelsförvaltningsnivå.”

Vi vill i vårt remissvar ta fasta just på orden *flera sätt* och *utveckling*.

På samma sida nämns också att: ”Utvecklingen av sambandet Högdalen-Farsta ska generera mervärden och optimera områdets befintliga värden, såsom gröna värden och höga boendekvaliteter i enlighet med Översiktsplanens strategier och intentioner. Programarbetet ska ligga till grund för kommande detaljplanering och som stöd för framtida förfrågningar om markanvisningar inom området”

Justerare

Utdragsbestyrkande

På sidan 10 under rubriken ”En framtida vision för sambandet” nämns ett flertal gånger områdets natur- och rekreationsytor som ”en mycket omtyckt kvalitet” som ska förädlas ytterligare genom att underlätta via tydligare entréer, spår och spänger, samt en lång rad uppräknade aktiviteter kopplade till utomhusvistelse som kan locka ännu fler till Rågsveds Friområde och Högdalstopperna. Vidare nämns flera förbättringar för gående, cykel- och kollektivtrafik

Alla dessa mål och visioner är helt i samklang med Miljöpartiets vision om området, och dem vi uppfattar i våra många kontakter med medborgarna i området. Vi har även ytterligare utvecklat dessa visioner, som vi längre fram i detta remissvar kommer att redogöra för. Vi menar att det finns *flera sätt* att skapa *utveckling* och samband i området än de rent konkreta förslag som redovisas i Samrådsförslaget. Ett uttalat syftena med programarbetet är att förbättra sambanden dels mellan Högdalen och Farsta dels också till naturområdena. Det är mycket svårt för att inte säga omöjligt att utläsa från det liggande förslaget på vilket sätt det kommer bidra till att förbättra dessa samband. Vi anser att tvärtom förhindras flera samband som finns idag, om man bygger i Rågsveds Friområde.

Det är förslaget som redovisas lite summariskt med ”illustrationer” på sidan 14. Samtliga de bebyggelseförslag som ligger i direkt anslutning till Friområdet (dvs inte de som ligger i anslutning till Bjursätragatan) anser vi strider diametralt mot de uttalade huvudmålen i Samrådsförslaget.

Oavsett om man här skulle bygga radhus, kedjehus, villor eller flerbostadshus så förstör man grundligt den nuvarande funktionen som rekreationsgivande tillgängligt promenadstråk, det som nu i sin västra sträckning genom Kräppladalen i folkmun kallas Byvägen. Dessutom försvåras tillgängligheten till alla omgivande rekreationsytor som används redan idag, och som man på sidan 10 säger sig vilja utveckla och förädla.

I stället får man ett mycket litet antal nya bostäder som ligger väldigt avskilt pga att det inte, ens om man vill, finns några fysiska förutsättningar för att knyta ihop med Bjursätragatan och övriga Rågsved. Detta påpekar även Stadsdelsförvaltningen i sitt tjänsteutlåtande: utan kollektivtrafik finns risk att området ”bildar en enklav utan flöde”. Vi tycker inte alls att detta går ihop med ”En stad i världsklass”, vi tror att de nuvarande och kommande invånarna i staden önskar en bättre boendemiljö än dessa ”nödlösingsradhus”.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Att som i Samrådsförslaget kalla det en årsring anser vi direkt fel, det saknas naturlig koppling då radhusförslagen ligger ensamma nedanför en sluttning.

Det finns en mängd motiveringar till att vi använder uttrycket ”nödlösningsbostäder” om dessa förslag:

- Småhusförslaget stämmer inte med översiktsplanen, utan är en frikopplad idé som bygger på en kombination av en gammal idé från en fd politiker, högt ställda mål för bostadsbyggande, en naiv idé om bostadskarriär och ett byggföretags intresse.
- Småhusen gör ingen som helst nytta när det gäller att få bebyggelsenklaverna i söderort att hänga ihop, det finns inga förutsättningar pga landskapets utseende på platsen, därför saknar de helt stadsbyggnadsidé, däremot exploateras kopiösa mängder ytterst värdefull naturmark.
- Angörningen mot Magelungsvägen kan endast ske via den ytterst trafikfarliga kurvan runt det höga berg som ligger där, denna väg kan inte dras om då sjön Magelungen hindrar det.
- Boende här kan komma att uppleva det störande, och det kan ev leda till konflikter, med alla människor som skulle försöka trassla sig fram i den då mycket mer trånga dalgången, fram till den ekologiska värdekärnan nära sjön, möjligen också orsaka att denna hotas och förstörs av en kraftigt ökad promenadtrafik eftersom den vackra ”Byvägen”, dvs nuvarande huvudpromenadstråk, helt ersätts av en asfalterad radhusgata i förslaget.
- Vi tror att det skulle bli en dyr exploatering för byggherren och därmed inte attraktiva bostäder. Möjligen kan det då bli så att man istället försöker bygga med alltför låg kvalitet (exempel på det finns just från Rågsved) och då riskerar det också bli oattraktiva bostäder.
- Att som i förslaget motivera småhusbyggande med att sådana saknas i Rågsved tycker vi inte är något rimligt argument: För det första finns det radhus i Rågsved precis vid Friområdet slut i väster, dessa lyckades byggaren inte sälja som planerat, utan de hyrs ut. Dessutom har en presumtiv husköpare väldigt mycket att välja på i områdets omedelbara närhet, Huddinge inkl förändringsområdet Högmora och Stuvsta samt Örby, vilket gör att det inte alls är säkert att området blir attraktivt.
- Vi befarar att området kan bli ett problem, antingen som ett oattraktivt problemområde eller som ett område som utvecklas mot något liknande ”gated community”.

Justerare

Utdragsbestyrkande

- Den småhusbebyggelse som planeras i Rågsveds friområde förläggs vid återvändsgator och kommer med all sannolikhet att få en mycket privat karaktär. Inga verksamheter eller annat som skulle kunna locka allmänheten planeras i området och det är troligt att framtida villaägare kommer att vara måttligt intresserade av genomfartstrafik av något slag.

- Man kan heller knappast hävda att sambanden till Rågsveds friområde skulle stärkas då de gångvägar som idag används flitigt av invånare från hela närområdet byggs bort. Det ligger tyvärr nära till hands att tro att sambandet mest är en ursäkt för att bygga på värdefull naturmark.

En annan sak vi ställer oss tveksamma till är uttryck som ”området slyröjs” och liknande, t ex när det gäller att få mer vattenkontakt, det finns ingen analys hur det går ihop med de delvis mycket höga naturvärdena, det låter mer som vanlig parkskötsel. Här önskar vi att staden fäster vikt vid de samrådssynpunkter som inkommer från tex Naturskyddsföreningen och andra sakkunniga.

Miljöpartiets vision av områdets utvecklingsmöjligheter i enlighet med målen i Samrådsförslaget:

Rågsveds Friområde, som undersökts som lämpligt som naturreservat, är ett ytterst högklassigt naturområde i Stockholms stad, som förtjänar ett bättre öde än att bara bli markunderlag för bostadsexploatering.

Naturligtvis ska det byggas fler bostäder både i Rågsved och övriga söderort, men inte just på de områden som är omistliga. Rågsveds

Friområde är ett sådant!

En viktig kvalitet är närheten till omkringliggande attraktiva rekreationområden. Tittar man på den lilla illustrationen överst på sidan 19 ser man hur det finns möjligheter att istället göra området mer känt, t ex genom att ge det tydligare status i form av namnet Ekopark Syd (och i förlängningen även ge det naturreservatstatus).

Ekopark Syd är ett lättfattligt tydligt begrepp, det skulle kunna bli en av de attraktiva kronjuvelerna i S:t Eriks krona. Ett område för rekreation och upplevelser, Kvaliteterna som finns idag bevaras och har utvecklats genom varsamt gjorda tillskott, och är numera ett av stadens turistmål, men framförallt har det ännu mer utvecklats till ett av söderortsbornas mest älskade rekreativområden. I vår vision finns även närheten till Högdalens företagsområde, som uppfyllt sin vision att bli världsledande centrum för miljöteknik.

Justerare

Utdragsbestyrkande

På den mark som frigörs sedan Snösätra upplagsområde avvecklats vill vi utreda förutsättningarna för att förverkliga de medborgarförslag som framförts från flera håll: sedan marken sanerats enligt den metod som Naturskyddsföreningen förespråkar, görs en varsam bebyggelse i form av Naturum, litet café, skärmtak med matsäcksplats, toaletter, vilket skulle underlätta för alla de förskolor som idag besöker området och ge just de ”attraktiva mötesplatser i grönområden” som efterfrågas i Samrådsförslaget. Även 4H-gård har vi hört som förslag från medborgare, men det tror vi möjligen kan vara för mycket, det skulle dock, om det går att förverkliga bidra till ytterligare en facett i kronjuvelen Ekopark Syd.

Vi vill inte att den lastbilstrafik som förekommer idag ska ersättas av biltrafik, eftersom området redan idag är så tillgängligt för gående, cyklist, barnvagnar och rullstolar tycker vi att det ska få vara just ett fredat rekreationområde där endast begränsad nyttotrafik till koloniområdena och cafét ska vara möjlig.

Den ständiga ökningen som redan är av just promenerande människor tycker vi tydligt visar att det är så medborgarna vill använda området. Området är unikt på så sätt att det är en av Stockholms tystaste platser. Den kvaliteten vill vi bevara.

Cykelmöjligheterna ska precis som nämns i samrådsförslaget förbättras. Speciellt i området nära Högdalens centrum är det idag totalt oacceptabelt när man vill försöka cykla mot Farsta.

Cykelbanorna är mycket varierande i kvalitet.

Cykelparkeringsmöjligheterna är ett viktigt utvecklingsområde i söderort, förutom parkering i centrumen vid inköp är det viktigt vid jobbresor att på ett säkert sätt kunna ställa cykeln vid lämplig T-bana/buss efter att man cyklat en bit på tvären. Detta ökar kopplingarna just i området Högdalen-Farsta.

Vad gäller byggförslaget mellan Fagersjö och Farsta så är det otvetydigt att det i alla fall fysiskt kopplar samman dessa stadsdelar och objektivt skulle leda till ökat underlag för förbättrad tvärgående kollektivtrafik. När det gäller om det är lämpligt eller inte, och hur detaljutformningen ska vara för att på ett optimalt sätt stödja målen om ökad tillgänglighet till naturen vill vi hänvisa till Miljöpartiets remissvar från Farsta Stadsdelsnämnd.

Justerare

Utdragsbestyrkande

En viktig nackdel med hela Samrådsförslaget är att det inte omfattar den viktiga frågan om hur Rågsved och Högdalen bättre ska länkas samman. Tyvärr görs ingen sådan analys inom ramen för programarbetet, men man vill ”uppmärksamma dess betydelse”. Miljöpartiet håller med om det, och vi har en mängd konstruktiva idéer som vi gärna delar med oss av i ett annat sammanhang. Vi är nämligen helt övertygade om det är just där man skulle kunna exploatera på ett smart sätt, få nya arbetsplatser, nya bostäder och sätta både Rågsved och Högdalen på kartan utan att det sker på bekostnad av omistliga naturområden. Det är precis det medborgarna vill ha i framtiden: nytänkande kaxig arkitektur som bidrar till helheten i en stad i världsklass istället för markslukande nödlösningsradhus i en avsnörd enklav. Det finns *flera sätt* till *utveckling* än de som redovisas i Samrådsförslaget. Vilka de är vill vi ska utformas i en konstruktiv dialog med medborgarna, helt i enlighet med EUs uttalade mål om delaktighet.”

Särskilt uttalande

Ordföranden Anders Hellström m.fl. (m), ledamoten Lena Kling (fp)

”Det är mycket angeläget att området mellan Högdalen och Farsta utvecklas till en mer levande stadsdel. Vi i alliansen vill se en attraktiv stadsdel där bostäder och bra infrastruktur kombineras med områdets styrka – närheten till grönområden. Att bygga samman området mellan Högdalen och Farsta utvecklar inte bara området i sig utan även närområdet. I närområdet finns idag flertalet centrumanläggningar vilka är centrala för att skapa en levande stadsdel. Ett sammanbyggande skulle skapa förutsättningar för dessa centrumanläggningar att leva och utvecklas.

Idag är tillgängligheten i området mellan Högdalen och Farsta otillräcklig för såväl människor som djur. Magelungsvägen är en stor barriär vilken gör området svåråtkomligt. Vi tycker att det är viktigt att bryta denna barriär och att göra området mer tillgängligt för alla. Det är viktigt att området byggs ihop till ett attraktivt område. Fler bostäder, i olika upplåtelseformer, behöver byggas och bättre infrastruktur för såväl bil, buss, cykel som promenader är av yttersta vikt för tillgängligheten och därmed attraktionen i området. Ett sammanhållet promenadstråk längsmed Magelungens strand skulle

inte bara öka tillgängligheten utan även integrationen mellan områdena. Området bör också ha rikligt med rekreativsmöjligheter.

Det är i samband med byggnation viktigt att skydda de naturvärden som finns, framför allt vid Magelungens nordvästra del. Dessutom är grönområdet mellan Hökarängen och Farsta en grön transportväg för djur mellan Magelungen och Drevviken som också bör skyddas. Vi vill gärna överbygga den barriär Magelungen idag utgör för att möjliggöra för djur att röra sig fritt över området.

Även Spårväg syd är av stor vikt för området. Genom att binda samman Stockholms södra delar med tvärförbindelser skapas de förutsättningar som behövs för att området ska utvecklas och växa, vilket ligger helt i linje med den vision för söderort 2030 som Stockholm har antagit. På sikt är det därför mycket positivt om Spårväg syd fortsätter till Högdalen, Fagersjö, Farsta, Sköndal och Skarpnäck, för att ytterligare knyta samman områdena och skapa förutsättningar för arbetstillfällen, bostäder samt rekreation.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 22 Evenemangsstrategi för Stockholms stad – svar till kommunstyrelsen

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar och åberopar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen.

Ärendet

I Vision 2030 om ett Stockholm i världsklass har kommunfullmäktige fastslagit att Stockholm ska vara en evenemangsstad i världsklass. Stadsledningskontoret har tagit fram en långsiktig och samlad strategi för att på ett mer systematiskt sätt arbeta med evenemangsfrågor i enlighet med stadens vision 2030 som översänts till nämnden för yttrande. Förvaltningen ser positivt på att Stockholms stad tar fram en långsiktig och samlad strategi för evenemang i Stockholm.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 25 oktober 2011.

Dnr 1.5.1.-494/2011

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Socialdemokraterna deltar ej i beslutet

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v)

Evenemangsstrategin bör vara tydligare formulerat i vilka värderingar staden vill signalera via de evenemang som staden stödjer eller själva arrangerar. Under rubriken "Grundläggande förhållningssätt" anges endast negativa formuleringar kring miljö och diskriminering (att vi INTE ska stödja evenemang som medför försämrad miljö, mm, s. 13.) Strategin bör istället ha positivt formulerade krav. Vi vill att evenemang som staden stödjer eller själva arrangerar ska ha ett uttalat miljö- och klimatarbete, och syfta till att stärka integration, demokrati och jämställdhet. All avlönad personal ska också ha goda

anställningsvillkor och arbeta enligt kollektivavtal. Sannolikt skulle de flesta evenemangen idag ha relativt lätt att formulera sådana ambitioner.

Särskilt uttalande

Ledamoten Åsa Öckerman m.fl. (mp)

”Vad som karaktäriserar Stockholm är närheten till naturupplevelser och en ren stadsmiljö. Det är därför anmärkningsvärt att evenemangsstrategin saknar förslag och strategi för ett tydligt arbete med att värna om miljön. Det bör finnas en strategi som garanterar oss stockholmare att vår stadsmiljö inte riskerar att försämrans vid denna typ av utökad verksamhet.

Vi i Miljöpartiet är positivt inställda till ett Stockholm i världsklass.

Vi är stolta över vår stad och vill visa att Stockholm är konkurrenskraftigt för att anordna större kongresser, mässor och högnivåkonferenser, under förutsättning att det finns ett miljöprogram som skyddar och värnar vår stad.

Vad som skulle göra Stockholm attraktivt i internationella sammanhang är om Stockholm är ledande i miljöfrågor, genom att vara en klimatsmart stad. Är det så att Stockholm vill vara attraktivt i världsklass krävs också moderna klimatsmarta transportsystem i form av snabba, bekväma kollektivresemöjligheter för besökarna.”

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 23**Kommunikationsprogram för Stockholms stad 2012-2015-svar till kommunstyrelsen****Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut**

Stadsdelsnämnden överlämnar och åberopar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har till nämnden för yttrande översänt ett förslag till nytt kommunikationsprogram för 2012-2015. Kommunikationsprogrammet är ett långsiktigt måldokument där kommunfullmäktige anger utvecklingen för stadens kommunikation. Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget och anser att det tydligt visar riktningen och utvecklingen för stadens kommunikation.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 25 oktober 2011.

Dnr 495-2011-1.5.1.

Beslutsgång

Ordföranden ställde framställda förslag mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Socialdemokraterna deltar ej i beslutet

Yrkanden

Ordföranden Anders Hellström m.fl. (m), ledamoten Lena Kling (fp) yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

- ” 1. Nämnden beslutar att i remissvaret avstyrka förslaget till kommunikationsprogram
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Kommunikationsprogrammet innehåller långt gående krav på likriktning av innehållet i kommunikationen, vilket är orimligt med tanke på den mängd verksamheter med helt olika uppgifter och målgrupper som finns i staden.

Programmet andas en centralstyrning av världsklass. Att stadsdirektören ska ges i uppdrag att upprätta riktlinjer för hur verksamheterna ska tillämpa programmet och agera för att nå de långsiktiga målen är ett tecken på att allt mer makt centraliseras till stadshuset.

Förslaget anger som mål att ”attityden till visionen om ett Stockholm i världsklass och den växande staden är positiv”. Ett nytt nyckeltal ska vara ”andel medarbetare som har en positiv attityd till visionen”. Att räkna medarbetare som är positiva till en vision som är den styrande alliansens politiska dokument kan uppfattas som ingrepp i och angrepp på yttrandefriheten.

Att i all övergripande kommunikation ha med budskapet Stockholm – The Capital of Scandinavia är inte genomtänkt. Inom till exempel socialtjänstinformation har vi svårt att se att ett sådant budskap passar in. Det kan tvärtom uppfattas som stötande.”

Särskilt uttalande

Ledamoten Lena Kling (fp)

”Det är problematiskt att kommunikationsprogrammet inte innehåller undantag för verksamheter som idag har ett starkt varumärke och som ligger utanför koncernen vad beträffar varumärkeskommunikation. Bland dessa kan bl. a nämnas Kulturhuset, Södra Latin, Östra real, Liljevalchs konsthall, Stockholms Stadsmuseum och Stockholms Medeltidsmuseum, som sedan lång tid har inarbetade varumärken. Att införliva dessa varumärken i stadens koncept innebär stora risker för verksamheterna och det är uppseendeväckande att ingen konsekvensanalys av detta har gjorts.

Många aktörer använder sig av en varumärkesstrategi med s.k. dottermodermärke. Så borde även staden arbeta. En liknande förändring för staten eller landstinget, som föreslås i kommunikationsprogrammet skulle få till följd att t.ex. Dramaten, Operan, Naturhistoriska riksmuseet och Skokloster skulle se likadana ut och Konserthuset och

Justerare

Utdragsbestyrkande

Huddinge Sjukhus skulle ha samma profil. Det är långt ifrån världsklass.

Att St: Erik ska användas i stadens kommunikation är självklart, men lika självklart torde det vara att fortsätta använda inarbetade varumärken vid sidan om, som fallet är idag.

Det föreligger en stor risk att arbetet med att finna externa finansiärer genom olika typer av sponsring försvåras om kommunikationsprogrammet i sin nuvarande form antas. Sponsorarbetet skulle lida stor skada då företag vill hitta en specifik avsändare att associera sig med snarare än Stockholms stad som kommunal organisation. Möjligheten för Stockholms stads organisation med sin mångmiljardbudget att finna sponsorer bör nog anses vara begränsat.

Om staden ska nå evenemang i världsklass krävs det att varje evenemang särskiljs och de attraherar turister och andra i konkurrens med andra stora städer. Då går det inte att kommunicera genom ett varumärke.

Att överge de väl inarbetade varumärken som ryms inom stadens organisation idag skulle innebära förluster som går att mäta i ansevliga ekonomiska summor. Detta är ett slöseri som med kraft bör ifrågasättas.

Det är avslutningsvis bra att stadens bolag ska ha fortsatt möjlighet till att profilera sig genom egna varumärken, men detta måste även gälla för andra verksamheter som ligger utanför koncernen och har ett behov av detta.”

Ledamoten Åsa Öckerman m.fl. (mp) anslöt sig till uttalande från (fp).

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 24**Program för kvalitetsutveckling i Stockholms stad –
svar till kommunstyrelsen****Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut**

Förvaltningens tjänsteutlåtande åberopas som svar till kommunstyrelsen.

Ärendet

Stadsledningskontoret har haft i uppdrag att utvärdera och utveckla stadens kvalitetsstrategi och kvalitetsutmärkelse. Förslaget till program för kvalitetsutveckling baseras på, och ersätter, inriktningen av kvalitetsarbetet som lades fast 1999 och 2004. Förvaltningen ställer sig positiv till att de styrdokument som ska vara vägledande i kvalitetsarbetet inom stadens verksamheter uppdateras och förs ihop till ett samlat program för kvalitetsutveckling.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober 2011.

Dnr 554-2011-1.1.

Beslutsgång

Ordföranden ställde framställda förslag mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Yrkanden

Ordföranden Anders Hellström m.fl. (m), ledamoten Lena Kling (fp) yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist m.fl. (s) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist, tjänstgörande ersättarna Parvin Araghi, Arne Ahlström alla (s), reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

”1. Delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.

2. Samt därutöver anföra följande:

Justerare

Utdragsbestyrkande

Det är positivt att stadens olika kvalitetsdokument sammanförs till ett samlat dokument om kvalitet och kvalitetsutveckling. Det är även viktigt att detta implementeras över hela staden i alla dess förvaltningar och bolag. Faran med övergripande samlade dokument är att de blir en pappersprodukt vilka medarbetarna strävar mot utan att det ges återkoppling därför måste det finnas system för att kunna återkoppla kvalitets indikatorer och utvärderingar till de olika enheterna, vilket även ger stadens politiker möjlighet att kunna analysera och utvärdera.

Programmet för kvalitetsutveckling är kopplat till den borgerliga majoritetens politiska målsättningar, vilket vi menar är onödigt. Ett system för kvalitetsutveckling borde kunna utformas så att de kan överleva skiften i politiska majoriteter.

Det är viktigt att kvalitetsarbetet inte stannar vid klagomålshantering och kvalitetstävlingar utan blir ett verksamt och aktivt verktyg i stadens strävan mot en högre och bättre kvalitet i verksamheterna. Stadens kvalitetsgarantier för de kommunala enheterna som behandlas av nämnderna årligen borde utvärderas, både ur brukarperspektiv och ur enhetsperspektiv, innan det fastställs att de ska vara kvar. Vår erfarenhet är att kvalitetsgarantierna förutom förskolan i regel är tunna och vi har svårt att se nytta för brukarna. Vår bedömning är att med en samlad kvalitetspolicy och strategiskt kvalitetsarbete kan dessa avskaffas. Anhöriga och brukare ska för övrigt benämnas vid dess rätta namn och inte som kunder. Överhuvudtaget måste dialogen mellan verksamheter och brukar lyftas fram i kvalitetsarbetet, inte bara i teorin utan också i praktiken. Vi menar att också dialogen mellan förvaltning och nämnd behöver utvecklas i kvalitetsarbetet. Som opposition har vi idag mycket små möjligheter att vara med i en organiserad dialog kring verksamhetsplanering.

Stadens kvalitetsprogram och utvecklingsarbete måste också implementeras i de privata verksamheterna som också ska åläggas att inom ramen för avtalen arbeta med dessa frågor och bistå staden med erforderliga uppgifter till detta arbete. Vi delar förvaltningens

Justerare

Utdragsbestyrkande

uppfattning att det saknas en mer utförlig beskrivning av hur nämnderna ska kunna få en en samlad bild av måluppfyllelsen.

Viktigt i stadens kvalitetsarbete är att bli bättre på uppföljning både av de privata och av de kommunala verksamheterna. Uppföljning gentemot lagkrav måste finnas med i kvalitetsarbetet, inte bara uppföljning mot politiska mål och brukarnas nöjdhet. Under den gångna mandatperioden har de kommunala verksamheterna systematiskt sålts ut till privata aktörer. Denna situation ställer helt nya krav på både politiker och förvaltningar. Från att ha administrerat, budgeterat och planerat egen verksamhet ska nu all verksamhet upphandlas och granskas årligen, vilket är en utveckling som vi har motsatt oss. Inget talar för att privat driven verksamhet har högre kvalitet än kommunalt driven verksamhet. De kostnader som upphandlingarna leder till skulle göra bättre nytta om de användes direkt i verksamheterna. Konkurrensutsättningen påverkar både politikerrollen och tjänstemannarollen. För att möta de nya kraven behövs kompetensutveckling för politiker och medarbetare som arbetar med upphandling och uppföljning kontinuerligt.

En viktig del i kvalitetsarbetet gentemot privata aktörer är att i upphandlingsögonblicket skriva in särskilda villkor kring kvalité, uppföljning mm. Villkoren ska vara tydliga, konkreta och uppföljningsbara. Det ska i avtalen även finnas en möjlighet kunna reglera avtalsuppföljningen ekonomiskt när avtalen inte uppfylls fullt ut. Vitesbelopp ska ingå i alla avtal. Om avtalen inte är helt uppfyllda när beslut ska fattas om förlängning, ska principen vara att avtalen sägs upp. Granskningen ska vara hårdare än idag och avtalen ska sägas upp för privata utförare som inte uppfyller kraven.

Alla verksamheter som betalas av Stockholms stad ska ha mycket god kvalitet. Med den stora andel privat verksamhet som finns idag krävs särskild kompetens för uppföljning och utvärdering. Det är även viktigt att skilja beställare, upphandlare och utvärderare åt i avtalsuppföljningen. Förvaltningarna ska därför i sin organisation skild från övrig förvaltning med uppgift att arbeta med utvärdering och kvalitetssäkring. Funktionen har i uppgift att följa upp och utvärdera avtal samt förelägga nämnder/bolag granskningar med förslag till åtgärder med anledning av eventuella brister.

Justerare

Utdragsbestyrkande

I alla avtal ska följsamheten till samtliga relevanta förändringar i nationella riktlinjer, lagstiftning etc. skrivas in utan ekonomisk kompensation. Kompensation kan utgå i särskilda fall efter förhandling.

En viktig kvalitetsparameter som berörs men som inte utvecklas i kommunstyrelsens dokument är den personal som arbetar i de olika verksamheterna, kommunal såväl som privat. I kvalitetspolicy för staden samt i de avtal som tecknas ska personalens meddelarfrihet, skarpare anti-diskrimineringsklausul och krav på kollektivavtal med tillämpliga fackliga organisationer skrivas in i avtalen. Samtliga krav ska även omfatta eventuella underleverantörer. Avtalen ska kompletteras med en miljöplan, där det ska framgå hur entreprenören förbinder sig att följa stadens miljöplan.”

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 25 Förslag till riktlinjer för stadens budget- och skuldrådgivning- svar till kommunstyrelsen

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds beslut

Förvaltningens tjänsteutlåtande åberopas som svar till kommunstyrelsen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har för yttrande översänt ”Riktlinjer för stadens budget- och skuldrådgivning” Det är stadsdelsnämnderna i Stockholms stad som har ansvar att enligt skuldsaneringslagen och socialtjänstlagen erbjuda råd och stöd till invånare i hushållsekonomiska frågor, vid skuldsanering och andra typer av skulduppställningar. Förvaltningen välkomnar att området budget- och skuldrådgivning föreslås få riktlinjer för sitt arbete och anser att de i huvudsak är bra.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 20 september 2011.

Dnr 1.5.1.-467/2011

Beslutsgång

Ordföranden ställde framställda förslag mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Yrkanden

Ordföranden Anders Hellström m.fl. (m), ledamoten Lena Kling (fp) yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist m.fl. (s), ledamoten Åsa Öckerman m.fl. (mp) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Rosa Lundmark (v), ledamoten Magnus Dannqvist, tjänstgörande ersättarna Parvin Araghi, Arne Ahlström alla(s), ledamoten Åsa Öckerman, tjänstgörande ersättaren Love Edenberg

båda (mp) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

Justerare

Utdragsbestyrkande

- ”1. Nämnden beslutar att i huvudsak tillstyrka förvaltningens förslag till yttrande.
2. Väntetiden till det första mötet med budget- och skuldrådgivarna bör inte överstiga en månad.
3. Därutöver vill vi framföra följande:

Med hänvisning och stöd till finansborgarrådet Sten Nordins föredömliga besked om stopp för centrala privatiseringar av Stockholms Stads verksamheter inom äldreomsorgen i avvaktan på ny lagstiftning från regeringen och en översyn av hur upphandlingar görs avbryter nämnden upphandlingen och verksamheten kvarstår i egen regi.

Därutöver kan noteras att det endast inkommit ett anbud som uppfyller alla skall-krav vilket gör att möjligheten att göra en kvalitativ bedömning av bästa anbud ej kan göras.”

Justerare

Utdragsbestyrkande